

Ε ΤΑΙΡΕΙΑ ΣΥΓ ΓΡΑ — — ΦΕΩΝ,

ΦΑΚΕΛΟΣ
ΦΩΤΙΕΣ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

Κοδρινγκτώνος 8, Αθήνα 112 57
Τ. 210 8231890
F. 210 8232543
e-mail: grwpsoc@otenet.gr
url: www.dedalus.gr

Διοικητικό Συμβούλιο

πρόεδρος
Θανάσης Βαλτινός
αντιπρόεδρος
Κώστας Γεωργουσόπουλος
γενικός γραμματέας
Γιώργος Ξενάριος
ταμίας
Κώστας Κατσουλάρης
μέλη
Γιώργος Γεωργούσης
Κατερίνα Ζαρόκωστα

γραμματεία
Λένα Σάββαρη

Φωτογραφίες τεύχους

© Αλέξανδρος Παπαηλιού
Φωτογραφίες από την Ασέα Αρκαδίας τον
Αύγουστο του 2007. Στη φωτογραφία της
σελίδας 15 διακρίνεται ο τάφος του Νίκου
Γκότση.

Φωτογραφία σελ. 4 © Robert A. McCabe
από το βιβλίο *Ελλάδα. Τα χρόνια της αθώ-
τητας 1954-1965*, Αθήνα 2004, Πατάκης.

Σχεδιασμός τεύχους
Βάσω Αβραμοπούλου

«Οι συγγραφείς [...] πιστεύουν ότι η ελευθε-
ρία και η πολλαπλότητα στην έκφραση, η αντι-
παράθεση των ιδεών, η ανεξαρτησία της πνευματικής δη-
μιουργίας από κρατικές, κομματικές ή άλλες, οικονομικές τά-
ξεις, χειραγωγήσεις αποτελούν αναγκαίους όρους για την
πραγμάτωση του συγγραφικού έργου

«Ταυτόχρονα όμως πιστεύουν στην ενεργητική και την κατά
πειθίση συμμετοχή των πνευματικών ανθρώπων στα κοινά
για την αποτίμηση του παρόντος και τον καθορισμό του μέλ-
λοντος της χώρας, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά στην παιδεία και
τη γλώσσα. [...]»

Αυτά συνομολογούσαν οι 95 συγγραφείς στην ιδρυτική διακή-
ρυξη της Εταιρείας Συγγραφέων. Και αν σήμερα, ένα τέταρτο
του αιώνα μετά, η ελευθερία και η πολλαπλότητα στην έκφρα-
ση μοιάζουν οριστικά κατακτημένες – αν και πάντα πρέπει κα-
νείς να είναι επιφυλακτικός –, δε συμβαίνει το ίδιο με την ενερ-
γητική συμμετοχή (της Εταιρείας) στα κοινά για την αποτίμηση
του παρόντος και τον καθορισμό του μέλλοντος της χώρας σε
ό,τι αφορά στην «παιδεία και τη γλώσσα», δηλαδή αυτό που,
με σημερινούς όρους, θα ονομάζαμε ευρύτερο πεδίο του πολι-
τισμού.

Αυτό ακριβώς το πεδίο, δυναμικό σημείο ισορροπίας πολυά-
ριθμων δυνάμεων που ασκούνται μέσα κι έξω απ' αυτό, είναι το
προνομιούχο πεδίο δράσης της Εταιρείας. Με όπλα της την
εξωστρέφεια και το συμβολικό κύρος που διαθέτει, και αφήνω-
ντας πίσω της τους παντοίσιους κλυδωνισμούς – καθώς η Εται-
ρεία έχει την ανάγκη **όλων** των μελών της –, θα πρέπει να επι-
χειρήσει την περαιτέρω διεύρυνση και παρέμβαση στην κοινω-
νία. Χωρίς τη διάσταση αυτή, χωρίς την κοινωνική παρέμβαση,
είναι αδύνατη και η παρέμβαση στη διαμόρφωση του εξαιρετι-
κά πολύπλοκου σύγχρονου πολιτισμικού πλέγματος. Έτσι λοι-
πόν, χωρίς προκαταλήψεις και αποκλεισμούς, χωρίς χρόνιες
αγκυλώσεις, η Εταιρεία Συγγραφέων οφείλει να προσπαθήσει
να ξανακάνει τη (σοβαρή) λογοτεχνία και σκέψη υπόθεση ζώ-
ντος πολιτισμού. Μας το ζητά η ιδρυτική μας διακήρυξη, το
απατούν οι αντιπνευματικοί καιροί μας.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΞΕΝΑΡΙΟΣ

Γενικός γραμματέας

...και από Αύγουστο χειμώνα]

Είναι το δεύτερο μισό της παροιμίας, αλλά ας
μη βιαζόμαστε. Μόλις που μπήκαμε στον Οκτώβριο.

Να ευχηθούμε προς το παρόν καλό φθινόπωρο, το χρειαζόμαστε. Ιδίως
μετά την καταστροφή που μας επεφύλαξε το καλοκαίρι στο τέλος του. Σπα-
σμοί συμφοράς που η τηλεόραση, στην υπερβολή της εγγύτητάς της, τους
άδειασε εντελώς από τη φρίκη τους. | Δεν ήμασταν αυτόπτες – υπήρξαμε
παθητικοί θεατές, καμιά φορά αμήχανοι ηλίθιοι, καθώς τα πλάνα επανα-
λαμβάνονταν και επαναλαμβάνονταν συνοδευόμενα βεβαίως από προβλη-
ματικά ελληνικά, ακόμα και στην εκφορά τους, ανίκανα να μεταδώσουν το
ρίγος των όσων συνέβαιναν. | Χάθηκαν ζωές – το τελευταίο θύμα κηδεύ-
τηκε πρόσφατα, ο ανιδιοτελής και ηρωικός, όπως
τον περιγράφουν, αντιδήμαρχος Ζαχάρως Αντώ-
νης Κρέσπης. | Συμμετέχοντας στο πένθος για τη

μεγάλη καταστροφή και τιμώντας τη μνήμη αυτών των θυμάτων η
Εταιρεία Συγγραφέων, όπως ήδη έχει ανακοινώσει, θα προχωρήσει
στην έκδοση των *Ολυμπιόνικων* του Πινδάρου, μεταφρασμένων από
μέλη της. Ο συμβολισμός του εγχειρήματος είναι προφανής. Η Ολυ-
μπία δοκιμάστηκε σκληρά. Η έκδοση θα έχει συλλεκτικό χαρακτήρα
και τα έσοδα θα δοθούν, επίσης συμβολικά, στη βιβλιοθήκη της Αν-
δρίτσαινας – που τελικά απέφυγε την καταστροφή. Η ιδέα, που το
Δ.Σ. της Εταιρείας έκανε ομόφωνα αποδεκτή, ήταν του Κώστα Γε-
ωργουσόπουλου και οι λεπτομέρειες της διαδικασίας θα γνωστοποι-
ηθούν σύντομα. Καλό φθινόπωρο λοιπόν.

ΘΑΝΑΣΗΣ ΒΑΛΤΙΝΟΣ

ΦΑΚΕΛΟΣ
ΦΩΤΙΕΣ

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΖΑΡΟΚΩΣΤΑ

... ως ελάχιστο ανάθημα σ' αυτά που χάθηκαν, ζωές, ψυχές, δέντρα

Τον κόσμο τον γνώρισα μέσα από τη φύση και τα βιβλία – το άφθαρτο της ομορφιάς του. Ύστερα ήρθαν οι άνθρωποι. Φέτος το καλοκαίρι η χώρα κάηκε σε τέτοια έκταση και με τέτοια οφροδρότητα ώστε η αντίληψη που είχα οικοδομήσει, κατά κάποιον τρόπο εδραιώσσει γύρω απ' αυτό το ζήτημα, κλονίστηκε. Μπορείτε να φανταστείτε την Άννα Καρένινα με άσπρα μαλλιά και φρόνιμο πλεκτό; Τον Μόμπυ Ντικ πιασμένο στα δίχτυα; Τον πρίγκιπα Μίσκιν καθηγητή Φιλολογίας στο πανεπιστήμιο της Πετρούπολης; Θεός φυλάξει! Θα μπορούσατε να φανταστείτε τα τρία βουνά της Αθήνας, αυτά που έκαναν εκείνους που δεν ήξεραν πως θα δοξαστούν μετά να επιλέξουν τη συγκεκριμένη θέση για την κλεινή πολιτεία, θα μπορούσατε να τα φανταστείτε –και τα τρία– καμένα; Και όμως... Και δεν είναι μόνο αυτό. Στη Μάνη, στο ομηρικό Οίτυλο, εκεί όπου οι χαμηλές πλαγιές του Ταυγέτου κατακυλάνε ως τη θάλασσα, είδαμε αυτό που δεν είναι φτιαγμένο για να το βλέπει ανθρώπου μάτι: το μαύρο να σμίγει με το γαλάζιο. Το κατάνταυρο με το καταγάλανο. Εκεί σταμάτησε η φωτιά, στο νερό, αφού κατάκαψε την πέτρα – ούτε ελαιόδεντρο φυτρώνει εκεί ούτε φραγκοσουκιά, φρύγανο και πέτρα μόνο και το κάστρο του Μπαρμπαρόσα, μαντράκι

πάνω στην πλαγιά. Και στην Εύβοια, στα χαριτωμένα αστικά θέρετρα μετά την Αμάρυνθο, η φωτιά σταμάτησε μόνο αφού κατάπτε τις ομπρέλες και τις ξαπλώστρες. Ναι, το είδαμε κι αυτό. Τους απανθρακωμένους σκελετούς της καλοκαιρινής ξεγνοιασιάς με φόντο την πανέμορφη, σαγηνευτική, αδιάφορη θάλασσα. Θα πεις, τολμάς να μιλάς για τον απανθρακωμένο σκελετό της ομπρέλας, για τον απανθρακωμένο σκελετό της ξαπλώστρας; Τα άλλα δεν τολμώ ούτε να τα σκεφτώ. Πώς έγινε και περάσαμε πίσω από τη σκηνή και είδαμε να συντελείται τέτοιο φονικό;

Η Εταιρεία Συγγραφέων δεν μπορεί να απουσιάζει σε τέτοιες στιγμές, ούτε να σωμαίνει, ούτε να αψηφά, ούτε να βαριέται. Και μόλο που οι λέξεις δεν απαλλάσσουν το συγγραφέα από την ευθύνη των πράξεών του, αποφασίσαμε να αφιερώσουμε το παρόν τεύχος του περιοδικού της Εταιρείας στα τρομερά συμβάντα του φετινού καλοκαιριού, ως ελάχιστο ανάθημα σ' αυτά που χάθηκαν, ζωές, ψυχές, δέντρα. Βρέθηκαν αρκετοί ομότεχνοι για να στηρίξουν την προσπάθειά μας με την καρδιά και το ταλέντο τους. Τους ευχαριστούμε.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΑΓΓΕΛΑΚΗ-ΡΟΥΚ

Κάπκε «ολοσχερώς» το «εγώ»

...Κι αντί για την απόγνωση
μπρος στο τσακισμένο δέρμα σου
τον πνιγμό μες στον κατακλυσμό της ανάμνησης εκείνου
την απελπισία σαν αντικρίζεις
την κατάξερη πεδιάδα του μέλλοντός σου
—ενώ από συνήθεια προφέρεις πάντα τη λέξη «αύριο»—
αντί για την εσωτερική συντέλεια του κόσμου
την εγωκεντρική ελπίδα πως κάποιο νόημα ίσως έχει η ζωή σου,
απρόσμενο αισθάνεσαι πόνο βαθύ
κοιτώντας εικόνες καταστροφής της φύσης
αυτής που στο βάθος της σκέψης σου
ήταν η μόνη σου παρηγοριά
πως θα ζήσεις για πάντα κάτω απ' τις ρίζες των παιδιών της
κάτω απ' το χώμα πως θα νιώθεις τα φύλλα να κυλιούνται
τα πουλιά για ένα λεπτό να ξεκουράζονται.

Όμως ο τρόμος μπρος στην ολόμαυρη καταστροφή
που τυλίγει τα δάση
η φρίκη σαν ακούς τα προγνωστικά
των άχρηστων σοφών
πως ίσως ποτέ στην πλαγιά αυτή
οι κορφές των δέντρων
δε θα ξαναγαργάλισουν τους ουραμούς,
μπερδεύεται παράξενα στη ρίζα της καρδιάς σου
με μια αγαλλίαση
γιατί επιτέλους ξέφυγες απ' τη φυλακή του «εγώ»
αυτό που με ανούσιες συχνά λεπτομέρειες
καταργεί ότι ποσοστό συμπόνοιας σου έχει δοθεί.

Για μια στιγμή δε γαντζώνεσαι πια
στα κάγκελα της ασημαντότητάς σου
τη συγκρίνεις με την αιώνια σημασία
της βλάστησης
και σ' αυτήν παραδίδεσαι μ' όλο σου το κορμί.

Αίγινα, 6 Σεπτεμβρίου 2007

ΚΩΣΤΑΣ ΑΚΡΙΒΟΣ

Ανδρίτσαίνα, ναι, αλλά μέχρι πότε;

Δύσκολες μέρες: καλοκαίρι του 429 π.Χ.

Οι κάτοικοι της Φιγαλείας στην ορεινή Αρκαδία, θέλοντας να ευχαριστήσουν το θεό Απόλλωνα που τους βοήθησε τα πρώτα χρόνια του Πελοποννησιακού Πολέμου να αντιμετωπίσουν μια επιδημική αρρώστια, καλούν από την Αθήνα τον φημισμένο αρχιτέκτονα Ικτίνο. Αυτός σ' ένα από τα φυσικά πλατώματα του όρους Κωτιλίου και σε υψόμετρο 1.130 μ. θα κατασκευάσει το ναό του Επικούρειου Απόλλωνος, ένα ναό που θεωρείται από τα πιο σπουδαία και καλύτερα διατηρημένα μνημεία της κλασικής αρχιτεκτονικής.

Μέρες ευτυχισμένες: φθινόπωρο του 1983

Η στρατιωτική θητεία μόλις είχε τελειώσει. Άφηνα πίσω είκοσι δύο μήνες χαμένου, στην κυριολεξία, χρόνου. Το ίδιο καλοκαίρι ανακοινώθηκε ο διορισμός μου στη Μέση Εκπαίδευση και το σχολείο όπου τοποθετήθηκα έτυχε να είναι στο χωριό με την «πιο πλούσια βιβλιοθήκη». Έτσι έγινε και βρέθηκα μες στην κάψα του Αυγούστου να ανηφορίζω την κοιλάδα της Κρέστενας με προορισμό την Ανδρίτσαίνα.

Είχαν μian ονειρική γλύκα εκείνες οι μέρες. Θες επειδή ήταν η πρώτη φορά που δίδασκα σε δημόσιο σχολείο, θες γιατί η παρέα ήταν εξαιρετική, περνούσα τις μέρες και τις νύχτες τόσο φανταστικά, με αποτέλεσμα όλες αυτές οι εντυπώσεις να αποτελέσουν λίγα χρόνια αργότερα το βασικό υλικό για το πρώτο μου βιβλίο.

Μια εντελώς ξεχωριστή μέρα από κείνη την περίοδο κάναμε μια εκδρομή στο ναό του Επικούρειου Απόλλωνα στις Βάσσες της Φιγαλείας.

Θυμάμαι πως το πρωινό που ξεκινήσαμε είχε βαριά συννεφιά, αλλά στα πρόσωπα των παιδιών έβλεπες μια χαρά που δεν ήταν μόνο επειδή δε θα γινόταν μάθημα. Όταν το λεωφορείο έφτασε στο ορεινό πλάτωμα και αντικρίσαμε το ναό, μας κόπηκε η αναπνοή: τόσο ήταν η ομορφιά που ξεπηλούσε μες στο σκληρό τοπίο απ' τους κίονες που στέκονταν αγέρωχοι και ανέγγιχτοι από κά-

θε υποψία επιβολής του χρόνου και των ανθρώπων. Εκείνη τη μέρα σταθήκαμε διπλά τυχεροί, μια και προλάβαμε να δούμε το ναό χωρίς το κάλυμμα, με το οποίο τον έχουν κουκουλώσει τα τελευταία είκοσι χρόνια, αλλά και γιατί η ξενάγηση έγινε από την αρχαιολόγο και κατοπινή μας φίλη Ελένη Μπεχράκη.

Τις επόμενες μέρες, κουτσοπίνοντας μέχρι αργά τη νύχτα στα ταβερνάκια της Ανδρίτσαίνας, πολλές φορές η κουβέντα ερχόταν στο ναό. Πλάθαμε ιστορίες για το παρελθόν του, αλλά και το πώς θα μπορούσε να προφυλαχθεί από μελλοντικές κακοτοπιές.

Μερώνυχτα εφιαλτικά: Αύγουστος του 2007

Δυστυχώς μια τέτοια μέρα δεν άργησε να έρθει. Την έζησα κι εγώ, όπως λίγο πολύ όλοι μας, με κομμένη την ανάσα. Θα προλάβαιναν οι μαθητές μου —οικογενειάρχες τώρα πια— να σώσουν τις ζωές και την περιουσία τους; Να είχε εκπονηθεί ειδικό σχέδιο διάσωσης της βιβλιοθήκης της Ανδρίτσαίνας; Θα έσωζαν οι πομφόλυγες πολιτικοί το ναό του Επικούρειου; Πέρασα ένα τριήμερο κολλημένος στο τηλέφωνο: καίγονται τα λιοπερίβολα, η φωτιά φτάνει μέχρι κάτω στον Αλφειό, τα πρώτα σπίτια της Τρυπητής φλέγονται, εκκενώνεται η Ανδρίτσαίνα, η αγαπημένη μου μαθήτρια η Ρούλα δεν ακουγόταν απ' το κλάμα. Ο Γιάννης; Ο Χρήστος; Η Αγγελική; Τώρα καίγεται το Μάτεσι, τώρα η Θεισόα (εδώ έκανε στάση το λεωφορείο και κόβαμε με το λυκαίραρχο φραγκόσουκα), αν ξεφύγει η φωτιά θα καεί η Καρύταινα —θυμήθηκα τη μέρα που φτάσαμε ως πάνω στο κάστρο για να κόψουμε ένα έλατο που θέλαμε για τη χριστουγεννιάτικη σχολική γιορτή.

Τώρα που όλα έχουν τελειώσει εκείνο που έχει καθίσει σαν τέφρα μέσα μου και δε λείπει να ξεκολλήσει είναι η ραγισμένη φωνή του Γιάννη, έτσι όπως τον άκουσα στο τηλέφωνο: «Αυτή, δάσκαλε, είναι η τελευταία φορά που μας σώζει ο Απόλλωνας, άλλη δεν πρόκειται. Θα μας έχει σιχτρισει...».

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΕΗΣ

Λάφυρα

1

Την πρώτη φορά πέρασα σχεδόν από πάνω του σαν να ήθελε να με τραβήξει, να με πάρει στο φως και στις σκιές του – δεν έδωσα και πολλή σημασία το αεροπλάνο υποσχόταν άλλωστε νέους ορίζοντες από το παράθυρό μου μπερδεύα ξανά αποστάσεις κι επιθυμίες.

Τώρα που περπατώ ένα ένα τα μονοπάτια του και το ακούω, δεν έχουν τέλος τα τραγούδια του

μετρώ στους κορμούς δέος και φρόνηση

δάσος με τις σημάδες.

2

...κατάλαβε αμέσως ότι δε θα έμενε τίποτε όρθιο πια έτρεξε με όση δύναμη είχε να φτάσει πρώτο στο άνοιγμα της μάντρας να χυθεί στο βουνό να βρει άγριο κοπάδι δε θα έμενε τίποτε πίσω ούτε να βοσκήσει ούτε σταγόνα νερό να πει κι έτρεξε οι φλόγες τού έκαιγαν ήδη τα κέρατα ένα μικρό δίπλα του είχε γίνει μπάλα φωτιάς και τον τρέλαναν οι στριγκλιές από την κάπνα δεν έβλεπε τίποτε πήρε λάθος δρόμο και κουτούλησε τον τσοπάνο κάρβουνο αλλά ήταν κάρβουνο ο τσοπάνος του; και δεν μπορούσε να τρέξει άλλο ούτε έβλεπε το αυτοκίνητο ήταν έτοιμο να του τρυπήσει τα πλευρά μόλις πρόλαβε να στρίψει στη ρεματιά αλλά μπερδεύτηκε στα σκίνα και πήρε φωτιά από κάτω του σύρθηκε στις πέτρες να τη σβήσει αλλά καίγανε πιο πολύ τώρα τα σωθικά του οι πέτρες καίγανε πιο πολύ κόλλησαν πάνω του αλλά δεν ήταν να γυρίσει πουθενά ήξερε ότι θα έμενε εκεί δεν είχε μάθει τίποτε μόνο να είναι ήξερε αλλά θα ξυπνούσε δίποδο άτριχο στο όνειρο του Θεού να του ζητήσει λόγο και μαχαίρι να σφάξει όλα τα άλλα δίποδα στο δάσος που γέλαγαν μύριζαν ανθρωπιλα και ούρα κι είχαν λόγο γύρναγαν μέσα στα βάτα να κάνουν τι δεν ήθελε πια άνθρωπος να γίνει αλλά να μην καίγεται ήθελε και να πεθάνει ήθελε μέσα στον κάμπο ήρεμο με τα αδέρφια του αλλά δεν πρόλαβε κι έγινε άνθρωπος να κάψει το κριάρι....

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ

Ο φύλακας στο βουνό αφήγημα

Μερικές φορές αναλογίζομαι τα άσχημα όνειρα που με ξυπνάνε νυχτιάτικα. Δεν είναι πολλά. Ένα όμως επανέρχεται συχνά τα τελευταία χρόνια κι ας είναι ριζωμένο στο χωριό, κάπου πριν από την εφηβεία μου. Θαρρώ, μες στον ύπνο μου, ότι ακούω τις καμπάνες του Αϊ-Γιώργη και του Απόστολου Θωμά να χτυπάνε. Συναγερμός! Καίγεται το βουνό! Όταν βρίσκομαι μακριά από το χωριό μου, η γενική εικόνα που έχω γι' αυτό δεν είναι τα σπίτια, οι γειτονιές, η πλατεία. Αυτά μπορείς να τα συναντήσεις σε οποιοδήποτε χωριό της χώρας. Είναι η αίσθηση ότι το χωριό ανήκει στο βουνό. Είναι ταυτισμένο με το βουνό. Χωρίς το βουνό ίσως και να μην υπήρχε.

Στο προσφυγικό μας σπίτι, από τα μεγάλα παράθυρα σε κάθε δωμάτιο αντικρίζω μια διαφορετική όψη του Παγγαίου. Άλλοτε σπιβαρό και σοβαρό, άλλοτε μουτρωμένο και σκεπασμένο από ομίχλη και άλλοτε βυθισμένο σε μια χρωματική πανδαισία όλων των αποχρώσεων του καφέ και του πράσινου.

Καθώς το χωριό ανηφορίζει, ξεκινώντας από τον κάμπο και αφού καβαλήσει όλο το οροπέδιο, που σχηματίζουν οι πρόποδες του βουνού, καταλήγει στα ριζώματα των λόφων που το περικλείουν. Σε κάθε λόφο βρίσκεται χτισμένο και ένα εκκλησάκι – προσκύνημα και αγίασμα μαζί.

Δεν υπάρχει σημείο που να σταθείς και να μη βλέπεις το Παγγαίο. Η χαρισματική τοποθεσία του χωριού σε κάνει να πιστεύεις ότι βρίσκεσαι στην καρδιά του βουνού και ας κατέχει το χωριό μία πλευρά του μόνο.

Από τον βουνίσιο όγκο ξεφεύγει ο λόφος με το κάστρο. Απλώνεται σαν μια μικρή χερσόνησος προς τη μεριά του κάμπου, έχοντας στην απέναντι μεριά πεδιάδας την ακρόπολη των Φιλίππων. Ο λόφος διατρέχει την ανατολική πλευρά του βουνού, κάπως ανυπάκουα θα έλεγα, αλλά χωρίς να αποσπάται από τα σπλάχνα του Παγγαίου.

Ο λόφος παραμένει ένας οικείος τόπος – ίσως ακριβώς γιατί κατεβαίνει κυριολεκτικά μέσα στο χωριό. Στην κορυφή του υψώνεται το κάστρο του Μεγαλέξανδρου και ανάμεσα στα τείχη ξεφυτρώνει το εκκλησάκι των Αγίων Θεοδώρων. Η θέα από την κορυφή των επάλξεων είναι συγκλονιστική. Ατενίζεις ολόκληρη την πεδιάδα των Φιλίππων με την κεφαλή του Βρούτου στα δεξιά, στο βάθος

διαγράφεται το Φαλακρόν όρος, μόνιμα φαλακρό και χιονισμένο, ενώ πίσω και περιμετρικά απλώνεται το Παγγαίον όρος ιδωμένο από διαφορετική γωνιά και υψόμετρο. Για να φτάσεις στο κάστρο, πρέπει να διαβείς ένα στενό μονοπάτι φραγμένο από αγριοπούρναρα. Πληγώνεται το δέρμα, σχίζονται τα ρούχα σου, αλλά αξίζει τον κόπο η ανάβαση και το λαχάνιασμα. Όμως λίγο πριν, πάνω στη ράχη του λόφου, ξεποσταίνεις σε ένα πλάτωμα. Εκεί, πριν από χρόνια, είχανε φτιάξει μια καλύβα, ένα σκέπασμα ανοιχτό στους αέρηδες. Τέσσερις ξυλεμένοι κορμοί δένδρων στήριζαν την καλαμμένα σκεπή.

Αυτή η λητή – ομηρική θα έλεγα – καλύβα έγινε παρατηρητήριο για το φόβο των πυρκαγιών. Μόλις πλησίαζε το καλοκαίρι, άρχιζαν οι βάρδιες και οι επιτηρήσεις. Κάθε οικογένεια από τον Ιούλιο μέχρι τις αρχές Σεπτεμβρίου είχε την υποχρέωση να στέλνει ένα μέλος της (μία και δύο φορές την ίδια εποχή) για να φυλάει το βουνό. Τη σειρά την κανόνιζε η Κοινότητα. Απλώς η οικογένεια αποφάσιζε ποιος θα στεκόταν, όλη μέρα μέχρι να πέσει ο ήλιος, κάτω από την καλύβα. Συνήθως μόνον άνδρες, ο πατέρας ή ο μεγάλος αδελφός της οικογένειας, ανέβαιναν γι' αυτό τον σκοπό. Δε θυμάμαι να έχω ακούσει για καμιά κοπέλα...

Όμως τον Ιούλιο και τον Αύγουστο έπαιρνε φωτιά και ο κάμπος – από τη δουλειά βέβαια... Τα καπνά τα μάζευαν πολύ πριν από το ξημέρωμα και το «μπούρλιασμα» δεν τελείωνε παρά αργά το απόγευμα. Μπορεί όλες οι οικογένειες να συμφωνούσαν να στείλουν κάποιον για τη φύλαξη του βουνού, όμως προτιμούσαν να είναι κάποιος που η απουσία του δε θα κόστιζε σε εργατικά χέρια

Εκείνο το καλοκαίρι με ξύπνησε χαράματα ο μπαμπάς (Πόσο να 'μουν; Δώδεκα; Δεκατριών χρόνων; Αμούστακος πάντως...). Στην τετραμελή μας οικογένεια ήμουν ο μεγάλος αδελφός. Ο πατέρας μου μου είπε πως ήταν η σειρά μας για την καλύβα. Έπρεπε να ανέβω. Είχε έρθει η ώρα μου.

Πήρα μαζί μου ψωμί, τυρί, λίγα σταφύλια και ένα παγούρι νερό. Κανείς δε με ξεπροβόδισε. Οι δικοί μου έφυγαν βιαστικοί στα χωράφια. Έστριψα πίσω από τον προσφυγικό μαχαλά και βγήκα στο δασαρχείο. Το δασαρχείο ήταν ένα χαμηλό κτίσμα με τρία δωμάτια Το

σπιτάκι βρισκόταν στην άκρη του χωριού, ανάμεσα στα πεύκα, τα λιγοστά πεύκα του χλοερου δάσους.

Ο δασοφύλακας, ο κυρ Γιάννης, με καλημέρισε σοβαρός. Είχε περασμένα στο λαιμό του τα κιάλια με τα οποία έπαιπε τα βουνίσια λημέρια. Όμως δεν έφτανε ένας άνθρωπος για ένα σύμπαν βουνά! Τόσες χαράδρες, τόσος λόφος, τόσες απόκρημνες πλαγιές!

«Τα μάτια σου ανοιχτά!», μου είπε σοβαρός. «Μόλις δεις φωτιά, να γίνεις καπνός».

Από την καλύβα μέχρι το δασαρχείο είναι ένα τέταρτο τρέξιμο. Όμως και τις φωνές να έβαζες, και τα χέρια σου να κουνούσες, όλο και κάποιος θα σε έβλεπε εκεί ψηλά. Η καλύβα βρισκόταν σε πανοπτική θέση. Δεν υπήρχε περίπτωση να κρυφτείς, ή να μην πέσει το βλέμμα σου προς τη μεριά του κάστρου.

Ανηφορίζοντας το μονοπάτι πέρασα από το Κρουονέρι και γέμισα το παγούρι με παγωμένο, κρυστάλλινο νερό. Ρυάκια και μικρά ρέματα παντού, σκεπασμένα με θεόρατα πλατάνια. Παραδίπλα υπήρχε ένα εξοχικό κεντράκι με πίστα όπου διασκεδάζαν οι συγχωριανοί μου, ενώ στους γύρω θάμνους αγαπήθηκαν ουκ ολίγοι άνθρωποι...

Λίγο πιο πάνω κουτρουβάλησα σε ένα βουναλάκι σιδηρόπετρες. Αναρωτήθηκα άλλη μια φορά αν πράγματι αυτές οι αστραφτερές πέτρες προέρχονταν από τα μεταλλεία χρυσού του Φιλίππου, αφού λένε ότι η «σκαπτή ύλη» βρισκόταν στις δικές μας πλαγιές.

Τελικά έφτασα στην καλύβα και άραξα κάτω από τη σκιά. Πώς θα περνούσε άραγε η μέρα μου; Δε με λυπόντουσαν οι γονείς μου που με έστελναν στην άκρη του χωριού, στην άκρη του κόσμου; Πήγε να με πάρει το παράπονο. Όσοπου έστρεψα το κεφάλι μου και πρώτη φορά αντίκρισα το Παγγαίο στην πιο φυσική του στιγμή. Αγέρωχο, όμορφο, να αλλάζει χρώματα ανάλογα με τη στιγμή, μες στο χρώμα του ουρανού αλλά και μες στη δική σου διάθεση. Γεμάτο δένδρα πανύψηλα, οξιές, καστανιές, φλαμουριές. Παντοπινό βουνό, επιβλητικό, οι λόφοι του, σαν μπράτσα, αγκαλιάζουν από παντού το χωριό αφήνοντάς το ακάλυπτο μόνον απ' την πλευρά του κάμπου.

Ήταν μια αποκαλυπτική στιγμή που τη βίωνα ενστικτωδώς. Με τη σκέψη παιδιού είπα: «Εκεί, ανάμεσα στις στέγες, βρίσκεται το σπίτι μου. Οι δικοί μου. Εκεί είναι το χωριό μου. Εδώ είναι οι άλλοι δικοί μου. Η φύση, το βουνό μου. Πρέπει να το προστατεύσω».

Εκείνη τη στιγμή ωρίμασα κάτω από την καλύβα, μεγάλωνα στην ψυχή και ήρθα και φούσκωσα από περηφάνια γιατί και εγώ μπορούσα να αναλάβω τη φύλαξη αυτού του τόπου, αυτού του τοπίου.

Άρχισε ένας μυστικός διάλογος με τη γύρω φύση. Με τις κρυφές σπηλιές, τα υπόγεια ρεύματα, τα «περιβόλια» του βουνού, με τους λύκους, τα αγριογούρουνα που έφταναν ως τις αυλές. Θυμήθηκα το πληγωμένο ζαρκαδι που ξεψύχησε στην πλατεία αναζητώντας ανθρώπινη βοήθεια. Είδα τον πατέρα μου να κατεβάζει ξύλα, ξαναπερπάτησα με τη σχολική εκδρομή για το μοναστήρι, αφουγκράστηκα σκόρπιους θρύλους για αρχαίες τοποθεσίες και ιερά, άκουγα τις γκάντες στο πανηγύρι του Προφήτη Ηλία.

Κρατούσα τα μάτια μου ορθάνοιχτα, τόσο ανοιχτά που η ανελέητη αντηλιά του Αυγούστου τα πλήγωσε. Κάποια στιγμή, μετά το μεσημέρι, και αφού έφαγα το κολατσιό μου, νύσταξα. Πρέπει να αποκοιμήθηκα λίγα λεπτά. Και ξαφνικά άρχισαν να χτυπάνε καμπάνες και να βλέπω φωτιές!

Πετάχτηκα τρομαγμένος. Απόλυτη ηρεμία. Ακίνητο μεσημέρι. Η υγρασία του δάσους άφηγε ένα σύννεφο στα ανήλια περάσματα. Θαμπό και το χωριό, σαν ζωγραφιά. Κεντημένο ταπί στον τοίχο, δίπλα στο κρεβάτι μου.

Όχι, δεν είχα κοιμηθεί πολύ. Ξύπνιος ονειρευόμουν. Έριξα νερό στο πρόσωπό μου και μου φάνηκε καυτό. Επέτεινα την προσοχή μου τις επόμενες ώρες.

Ξαναπήγα στην καλύβα τα επόμενα καλοκαίρια. Το φυλάττειν διαπίσπε τη συνειδησή μου και νομίζω πως από τότε άρχισα να σέβομαι πράγματα που οφείλουμε αληθινά να προστατεύουμε χωρίς αυτό να μας επιβάλλεται από θεσμούς και νόμους. Το βουνό είναι ένας θεσμός, αρχέγονο σύμβολο και πρόταση ζωής.

Μεγαλώνοντας άρχισα να επιστρέφω όλο και πιο συχνά στο παλιό μου χωριό, το Παλιοχώρι. Δε βλέπω την καλύβα στη θέση της. Ούτε όμως άκουσα για πυρκαγιές. Η περιοχή μας ποτέ δεν καταπατήθηκε, δεν προκάλεσε –ευτυχώς– τον αδηφάγο τουρισμό.

Όσο για τις φωτιές στον ύπνο μου, μάλλον κάτι σημαίνουν. Ίσως έχουν σχέση με την εγκατάλειψη εκείνου του πόστου, του φύλακα, ψηλά στην καλύβα. Ίσως είναι η συνειδηση του βουνού που ακόμη με βαραίνει. Μήπως πρέπει να ξαναπάρω τα βουνά. Άλλωστε πόσα πράγματα ορίσαμε να φυλάγουμε παντοπινά στη ζωή μας;

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΖΑΡΟΚΩΣΤΑ

Πλήξη και πλάκα

Σε καφενείο της Μάνης ντόπια παλικάρια εξηγούν τις συνήθειές τους στον Ξένο που ήρθε από την πρωτεύουσα. Αυτά συμβαίνουν πριν από τις φωτιές, σε ανύποπτο, όπως λέμε, χρόνο.

– Ξέρεις πώς βάζουμε εμείς φωτιά; Πιάνουμε ένα κουνέλι, του δένουμε ένα κουρέλι με πετρέλαιο στην ουρά, το ανάβουμε και τ' αμολάμε στο δάσος. Ούτε μπουκάλια ούτε γκαζάκια, ποιος μπορεί να μας πιάσει; – Γιατί αυτό;

– Α... για εκδίκηση, για τα βοσκοτόπια, για πλάκα...

– Γιατί ο ξάδερφος έχει δυο μέτρα χωράφι παραπάνω, πετάγεται ένας γεροντότερος.

Το γέλιο είναι ομορφιά. Όχι αυτό το γέλιο, όχι το γέλιο εκείνων που κάθονται στο καφενείο και βλέπουν τη φωτιά και δε σπεύδουν να τη σβήσουν διότι «άμα δεν καίγεται το σπίτι μου, εμένα τι με νοιάζει;». Κι έπειτα, πώς θα κάνουν πλάκα στον χοντρό πυροσβέστη που πυρώνει και ασθμαίνει και σπαρταράει το λίπος γύρω απ' τα παιδιά του καθώς ξεδιπλώνει τη μάνικα, αν δεν περιμένουν να έρθει το αυτοκίνητο της πυροσβεστικής από το Γύθειο, τριάντα χιλιόμετρα δρόμο μακριά;

– Πώς θα περάσει η ώρα, βρε αδερφέ!

Αυτή είναι η μια όψη του νομίσματος. Στην πλήξη και στην πλάκα μπορεί κανείς να προσθέσει την ψυχική ερημιά που συνοδεύει την εγκατάλειψη της γης, του δάσους, της γειτονιάς, την έλλειψη παιδείας και την τεμπελιά. Στην άλλη όψη του νομίσματος βρίσκεται η έλλειψη πραγματικής αγάπης για τη χώρα εκ μέρους των πολιτικών μας. Αυτό αρκεί.

ΡΟΥΛΑ ΚΑΚΛΑΜΑΝΑΚΗ

Γεύση καμμένου εκ του μακρόθεν

Κι εσύ να κάθεσαι μπροστά στην τηλεόραση. Να σου φέρνουν στο πιάτο, θέαμα μετά φόβου, πίστη και απιστία, ελαφρό πονοκέφαλο και περιέργεια.

Ευλογημένη, όμορφη και τρυφερή, η φλόγα της αγάπης! Κι ούτε καθόλου μοιάζει με το τοίγκλισμα που την άγρια και ύπουλη φωτιά την κάνει πυρκαγιά ανεξέλεγκτη.

Ύποπτες βουλές τεράτων που ανπιστρατεύονται τη φύση του ανθρώπου την εξωθούν στα άκρα και ξεσπάει σ' ένα βαθύ κόκκινο και μαύρο ανακάτεμα, ικανό να φυτρώσει στη μέση του δρόμου. Να πάρει φόρα και να σκορπίσει τον όλεθρο.

Η στάχτη που αφήνει ένα τέτοιο κακό, αργεί να φανερώσει την κρυμμένη σπίθα.

Γιατί η σπίθα έχει χτες και προχτές, μα και αύριο και μεθαύριο.

Η τραγωδία, πρόσωπο με πρόσωπο, εκεί, επί τόπου, αίμα ζωντανό ανατρίχιασμα, και πιο πέρα η αναπαράσταση από το θέαμα, που αναμεταδίδουν οι ηλεκτρονικοί πομποί μέσα στα σπίτια ανά τον κόσμο, ωσάν φύση νεκρή. Γεύση καπνιάς και χρώμα πανικού, αναζητώντας την απάντηση που είναι πάντα δυσανάγνωστη σαν χρησμός. Η παγωμένη υποψία περιφέρεται στην πλάτη ενός μεγάλου φιδιού, καθώς φωνή από άγνωστη κατεύθυνση, απαριθμεί τα νέα αμφισβητούμενα μέτρα και τις ηχηρές υποσχέσεις.

Δεν αγγίζεις πράγματα που λένε το όνομά τους. Μόνη της η σιωπή θρηνεί τους νεκρούς και τα καμένα δέντρα. Αδύναμο και ανήμπορο να σταθεί στο πραγματικό ύψος των περιστάσεων, να ψάξει παντού, να υπερπηδήσει την αδράνεια, ν' αντισταθεί στο χώμα που υποχωρεί κάτω απ' τα πόδια του, το κοινό σώμα εξ αποστάσεως, υποκύπτει στο δέος της νεκρής μνήμης, αμέτοχο στην υποψία της δικής του ενοχής.

Σεπτέμβριος 2007

ΝΑΤΑΣΑ ΚΕΣΜΕΤΗ

Διονυσίου, Ελένης και όλων των διά πυράς τελειωθέντων

Τη Δικαιοσύνη της Λήθης
απόδωσε:
Ποτέ ποτέ μη θυμηθούν
τίποτα από τη χώρα
της κατάρας
όπου γεννήθηκαν
και έζησαν
ανίδεοι
όπως οι προηγούμενοι
ώσπου να ληλατηθεί
επιτηδείως
των οστών τους
η έσχατη στάχτη
Ποτέ ποτέ μη θυμηθούν
κανέναν απ' όσους
παντί τρόπο
τους διέφθειραν
τους εξαχρείωσαν
και τους ξεπούλησαν
κάθε στιγμή
ως και αυτήν του μαρτυρίου τους

Πρώτα τη Δικαιοσύνη της Λήθης
Κι ύστερα
Τάξον αυτούς
Στεις χλόαις
Στεις δρόσους
Στεις παντοίεσ αναψυχαίς
εν Τόπω Αναψύξεως
πάλι και πάλι!

Κι αν πιουν θολό νερό, ξαναθυμούνται,
διαβαίνοντας λιβάδια από ασφοδείλι,
πόνους παλιούς που μέσα τους κοιμούνται...*

Να σβήσει της εκπύρωσης
την αγωνιώδη απορία
τη φρικώδη τους πήξη
στο Ακαριαίο Εκεί
της Λακωνίας
της Ηλείας
της Μάνης
της Ευβοίας
απανταχού
όταν
πως τελειωτικά
τους πρό
λαβε
κατ'άλαβαν
μαζί μ' όλη τη φλογισμένη
ματαιότητα
των κραυγών
αγάπη μου / τα παιδιά μου /
οι άλλοι, που ...μάνια μου /
γιατί; αν;
και άπαντα του πρότερον
εντίμου βίου
καθολικά εγκαύματα
της Ιστορίας,
οριστικά
να σβήσει
μια Ανάψυξις
Δε φτάνει

Τον ύπνο των αδικών
τον καταραμένο μας ύπνο
να στοιχειώσουν όμως!
Όσπου οι θηριωδώς αδιάφοροι,
οι αμελείς, οι αμνήμονες,
οι δήθεν εν αγνοία, οι νωθροί,
οι ψεύτες, οι δειλοί, οι αγνώμονες
οι παντοίοι ευπώλητοι
πτωματοφάγοι – άπληστοι
γλείφτες κάθε αχρειοτάτης εξου-
σίας
άυπνοι στον αιώνα
να λιώσουμε
στης Ενοχής
την Πυρωμένη Φάκα

* Από τη Λήθη του Λ. Μαβίλη
Αύγουστος 2007

ΣΤΑΘΗΣ ΚΟΥΤΣΟΥΝΗΣ

Το μεγάλο πένθος

Το δάσος αναπτύσσεται στο λόφο
οργανωμένη διαδήλωση

χωροφύλακες οικοπεδοφάγοι
φοβερίζουν κραδαίνοντας πυρσούς

ένα δέντρο χαφιές στη δεξιά πλευρά
τίναξε άεσφα τα ξερά του φύλλα
κι ο πληρωμένος άνεμος
τα σπρώχνει απευθείας στο πυρ
και τα σκορπίζει αναμμένα στο δάσος

προδοσία φώναξαν τα πεύκα
κι οι δρύες άρχισαν να προσεύχονται
-μάτην- στη βροχή
φλόγες αιλουροειδείς
Ξαναμμένοι ευέλκτικοι εραστής
χώνονται βίαια στις κουφάλες

εμφύλιος πόλεμος η πυρκαγιά

πελώρια γυμνή γυναίκα
ανάσκελα ξεψυχησμένη
φαλακρή και βρόμικη
χωρίς μαστούς και φύλο
την άλλη μέρα αντίκριζε
το μάτι πικραμένο

*Σημείωση: Έχω γεννηθεί και μεγαλώσει στη Νέα Φιγαλεία Ολυμπίας, όπου διαμένουν οι γονείς
και τα αδέρφια μου. Ο νομός Ηλείας, όπως είναι γνωστό, πλήγη βιβλικά από τις πυρκαγιές του
Αυγούστου, θρητώντας μάλιστα και πολλά θύματα. Οι άνθρωποι και τα σπίτια της γενέτειράς
μου απειλήθηκαν σοβαρά, ενώ όλος ο περιβάλλον τόπος σε εκτεταμένη ακτίνα, με πανέμορφα
δάση και ελαιοκαλλιέργειες, μοναδική πηγή εισοδήματος για τους κατοίκους, καταστράφηκε
ολοσχερώς, βυθίζοντάς με, μαζί με τους καταρρακωμένους συντοπίτες μου, σε μεγάλο πένθος.*

ΚΛΑΙΡΗ ΜΙΤΣΟΤΑΚΗ

Έμψυχα και έλλογα όντα

Πολλά σημάδια φέτος από το τέλος της άνοιξης προμηγούσαν ένα σοβαρό ντεραπίρισμα στη σχέση μας, εμάς των έμψυχων και έλλογων όντων με το θεωρούμενο άλογο φυσικό περιβάλλον. Ύστερα από ένα δεκαπενθήμερο Μαΐου που το τραγούδι των πουλιών ήταν τόσο έκπαγλο που δεν σου επέτρεπε να ακούσεις μουσική, ένα Σαββατοκύριακο εντός σαράντα οκτώ ωρών, όση ώρα δηλαδή οι δημόσιες υπηρεσίες ήταν κλειστές, κατερρίφθησαν και έγιναν κομμάτια ένας μεγάλος αριθμός αιωνόβιων σχεδόν ελαιοδένδρων που κάλυπταν αρκετά μεγάλη επιφάνεια γης δίπλα στο δικό μου ενδιαίτημα. Μόλις μόλις είχε αλλάξει χέρια το κομμάτι της γης και θα έχριζαν... Δεν άφησαν ούτε ένα πράσινο φύλλο. Τώρα, λίγους μήνες μετά, το έχει κατακτήσει η κάπαρη. Το ίδιο Σαββατοκύριακο συνέβη ακριβώς το αυτό δίπλα σε φίλους που μένουν λίγο παρακάτω στην εξοχή. Κοπαζόμασταν. Είχε δοθεί από πουθενά κανένα σύνθημα.

Οι επί τρίμηνο καταστροφές δεν με εξέπληξαν. Με βύθισαν στο πένθος, αλλά η δυσοίωνα έναρξη της θερινής περιόδου είχε προετοιμάσει το έδαφος για να τις δεχτώ σαν επιβεβαίωση μιας προειδοποίησης. Η ειρωνεία είναι ότι, όσο εγώ μαγευόμουν από τον κελαηδισμό των που-

λιών, στενοί φίλοι έκαναν την περιήγηση της Πελοποννήσου, ακριβώς στα μέρη που παραδόθηκαν υστερότερα στις φλόγες, και, μην αντέχοντας να μη μοιράζονται τόση ομορφιά, μου τηλεφώνουσαν να μου πουν τι ενθουσιαστικό θέαμα ανοιγόταν μπρος στα μάτια τους στον ορίζοντα.

Είχα πάντα την άποψη ότι η Πελοπόννησος είναι το ωραιότερο μέρος στον κόσμο. Μου άρεσε να το λέω και να το επαναλαμβάνω με κάθε ευκαιρία, ακόμα και μονολογώντας, χωρίς ντροπή. Στο γεγονός ότι ρημάχτηκε στο βαθμό που ρημάχτηκε, πλάι στη ζωτική Πάρνηθα, πλάι στην Εύβοια, πλάι στο Πήλιο, δε διαβάζω το πόσο λίγο αγαπάμε τον περίγυρο που μας έχει δοθεί να μας σκεπάζει και να μας κρατεί, ή πόσο αφηρημένη και άστοχη μπορεί να είναι αυτή η αγάπη, σε τι βαθιά αντιστοιχία βρίσκεται με την ανύπαρκτη οικολογική μας διαπαιδαγώγηση, τι κούφια αισθήματα καταφέρνουμε να νιώθουμε και να νομίζουμε ότι πονούμε. Διαβάζω σ' αυτή την κακή διαχείριση μιας ομορφιάς και μιας αξίας που μας περιβάλλει το τεράστιο έλλειμμα αγάπης τούτων των λεγόμενων έμψυχων και έλλογων όντων μεταξύ αυτών, εμάς, των ιδίων.

ΣΟΦΙΑ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ

Αυτό που μπορεί να κάνει η λογοτεχνία

Παρακολουθούσα, όπως όλοι, τις φωτιές. Νύχτα, μέρα. Φίλοι παράτησαν το νησί τρέχοντας, παρακαλώντας για ένα εισιτήριο. Επείγον, ούρλιαζαν. Ήθελαν να προλάβουν. Να σώσουν σπίτια. Δουλειές. Κλάματα στα τηλέφωνα με τους εκεί. Με τους εδώ, περήφανη ψυχραιμία. Στο δρόμο για την Ολυμπία πέρασαν μέσα από τη φωτιά.

Κάηκαν άνθρωποι.

Εξήντα πέντε άνθρωποι.

Δεν είναι αριθμός. Έχουν ονοματεπώνυμο.

Τα είδαμε στην τηλεόραση. Προεκλογικές εξαγγελίες με φόντο τα καμένα.

Όταν η εικόνα είναι τόσο ισχυρή, οι λέξεις πάνε στην πάντα.

Όταν η κατάσταση είναι τόσο σοβαρή, δε μιλάς, πράττεις. Ή μήπως όχι;

Η λογοτεχνία έχει θέση εδώ;

Είναι πολυτέλεια, θα πουν κάποιοι. Εδώ χρειάζονται κούτες με φάρμακα, μαγειρεμένο φαγητό, τοιμένο να χτιστούν τα νέα σπίτια.

Είναι παράταιρο, θα πουν κάποιοι άλλοι. Μη φορτώνουμε τη λογοτεχνία με ηθικά καθήκοντα. Δεν είναι δική της ευθύνη.

Διαφωνώ.

Αν η λογοτεχνία, ως λόγος και πράξη, μείνει έξω από τη συμφορά. Αν οι λογοτέχνες ως διανοούμενοι και ως πολίτες αυτής της καμένης χώρας σφυρίζουν κλέφτικα. Τότε η λογοτεχνία δεν έχει θέση ούτε εδώ ούτε πουθενά. Δεν έχει πρόσωπο.

Αυτό που μπορεί να κάνει η λογοτεχνία είναι αυτό που έκανε πάντα. Να δείξει την πληγή με το δάχτυλο. Να δει, με λεπίδι στο μάτι. Να καθαρίσει το βλέμμα μας. Να δώσει όνομα στα πράγματα. Να κατανοήσει, να ερμηνεύσει, να στοχαστεί. Να συντηρήσει τη μνήμη μέσα από την αφήγηση.

Η λογοτεχνία δε σηκώνει το δάχτυλο, δεν υψώνει το φρύδι. Δεν πλατσουρίζει στον αφρό των ημερών. Βουτάει βαθιά. Η παρηγορητική δύναμη της λογοτεχνίας βρίσκεται ακριβώς εκεί: φωταγωγεί αίσθημα και στοχασμό ταυτόχρονα. Οι λέξεις δεν είναι κούφια λόγια. Κολούν πάνω στα πράγματα. Φωτιά, πυρκαγιά, εμπρησμός, παρανάλωμα. Νεκρός, καμένος, απανθρακωμένος, κάρβουνο. Διαλέγουμε τις λέξεις μας, επιλέγουμε την όρασή μας. Λέμε μια ιστορία. Η αφήγηση είναι ο τρόπος μας να εννοούμε τον κόσμο.

Στη λογοτεχνία ο λόγος είναι πράξη.

Στην πολιτική μάλλον ισχύει το αντίστροφο.

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΣΙΔΗΡΑ

Ανίερη Σπονδή

Συμπλήρωσα προσεχτικά λίγο λαδάκι, άλλαξα το φυτό κι έβγαλα τον αναπτήρα από την τσέπη μου. Κίνδυνος Πυρκαγιάς! άστραψε ξαφνικά η φωνή, τινάχτηκα, έκρυψα βιαστικά τον αναπτήρα κι έφυγα με μισή καρδιά από τον τάφο του.

Στο δρόμο για το γυρισμό έσβηνα μία μία τις μικρές φλογίτσες –επίμονες συνέχειες έγνοιας και αγάπης– που σιγοκαίγανε μπροστά στους ξένους τάφους. Οι νεκροί τα βάλανε μαζί μου:

Ποια νομίζεις πώς είσαι; Με ποιο δικαίωμα μας στερείς τη μόνη επαφή μας με τους ζωντανούς;

Η πυρκαγιά στ' απέναντι βουνό λυσομοανούσε.

Πώς γίνεται να 'σαστε τόσο εγωιστές; τους φώναξα. Δεν βλέπετε τι γίνεται γύρω σας; Ο θάνατος τίποτα δε σας έμαθε;

Ο δυνατός αέρας μετέφερε τη στάχτη, σκορπίζοντάς την –ανίερη σπονδή– επάνω στα λευκά μαρμάρια σάβανα. Ο ουρανός πενθούσε ντυμένος μαύρα σύννεφα καπνού και σιντριβάνια αιμάτινα αναβλύζαν στον ορίζοντα. Μια ταγκή μυρωδιά τύλιγε το μακάβριο τοπίο. Ακόμα κι οι νεκροί είχαν σιωπάσει.

Εξάλλου σε λίγο τα κυπαρίσσια θα λαμπάδιαζαν γύρω από τους απρόσβλητους, μικρούς οίκους και ψιλόλιγνες, τεράστιες, φωτεινές φηγούρες θα υποκαθιστούσαν τις αδύναμες, τρεμάμενες φλόγες των κατηλιών.

ΝΤΙΝΟΣ ΣΙΩΤΗΣ

Εμπρηστές (II)

Χθες είχε ήλιο όλη νύχτα ο κόσμος τρομαγμένος είχε παγώσει απ' το φόβο είχε βυθιστεί στο βάθος της ουσίας των πραγμάτων (και της ζωής του)

υπήρχε η υποψία ότι είχε γίνει κάποιο λάθος και ότι δεν ήταν νύχτα ότι δεν ήταν όντως ο ήλιος που έλαμπε καυτός εκεί ψηλά σε ώρες τόσο

δύσκολες ποιος είναι πιο αρμόδιος να πει πού κρύβεται η αλήθεια ο δορυφόρος του μετεωρολόγου ή η βαρυσήμαντη πραγματικότητα

Αθήνα, 17 Ιουλίου 2007

Πυρκαγιά

Δεν υπήρχε κανένα σχέδιο για όσα ακολούθησαν τις λεηλασίες της φύσης τα ζωάκια έτρεχαν μισοκαμένα οι εμπρησμοί δεν πήγαιναν για ύπνο και

οι πυροσβέστες ξυπνούσαν κουρασμένοι από το εξαντλητικό τρέξιμο τώρα μας ήρθαν αγροφύλακες ταξιδεύουν στα πιο απίθανα σημεία της πατρίδας

για να εντοπίζουν είδη υπό εξαφάνιση όπως φιλότιμο ευγένεια αξιοκρατία περασμένα ξεχασμένα εμείς δίνουμε εξετάσεις θρήνου κατά φύσιν ενσωματώνουμε

24ωρες βάρδιες στα δάση για να τα προστατεύσουμε ενώ το ερευνητικό μάτι δεν πιάνει εύκολα τη φορά του ανέμου που έρχεται να διασκορπίσει την πυρκαγιά

Τήνος, 12 Αυγούστου 2007

από την εκτός εμπορίου συλλογή
«Ποιήματα πυρκαγιάς»

ΚΛΑΙΤΗ ΣΩΤΗΡΙΑΔΟΥ

Η επόμενη μέρα

Ανίσχυρη και βουβή, αποσβολωμένη, με το μολύβι μετέωρο και άχρηστο, παρακολούθησα άλλο έναν πόλεμο, με τα στοιχεία της φύσης αυτήν τη φορά, άλλη μια τραγωδία να μπαίνει μες στο σπίτι μου. Τα είδα όλα: τις απίστευτες πυρκαγιές που φούντωναν η μία μετά την άλλη, χίλιες τόσες σχεδόν ταυτόχρονα, τα πανέμορφα δάση να λαμπαδιάζουν, την αγωνία και την απόγνωση των θυμάτων μπροστά στα σπίτια τους, την αυτοθυσία των πυροσβεστών και των εθελοντών, την κατάπληξη και την οδύνη του κόσμου, τον καπνό που σημάδευε την πατρίδα μου από την οπτική γωνία των δορυφόρων, τη στάχτη που εισέβαλε στα σπίτια χιλιάδες μέτρα μακριά και σκέπασε το πάτωμα και το τραπέζι μου και, τέλος, τα απανθρακωμένα ζώα και το εξωγήινο τοπίο της έρημης γης.

Τα άκουσα όλα: την απειλητική βοή των δέντρων που καίγονταν, τις κραυγές για βοήθεια, τους οδυρμούς των θυμάτων, τις περιγραφές για το απίθανο μέγεθος της καταστροφής, τις επεξηγήσεις των δημοσιογράφων, τις κατηγορίες των τοπικών αρχόντων, την αμετροέπεια των πολιτικών, τις ατέλειωτες στείρες συζητήσεις μέσα κι έξω από

το γυαλί. Ύστερα άρχισαν οι μαραθώνιοι της τηλεόρασης και οι αποζημιώσεις και η ατέλειωτη παρέλαση ονομάτων όσων έστελναν τον οβολό τους στα θύματα.

Έπεσα στο κρεβάτι με μαύρες σκέψεις. Κι ονειρεύτηκα: ένα πρόγραμμα επιστράτευσης εθελοντών για να περιφρουρούν τα δάση μας, παρόμοιο μ' εκείνο του 2004 που έζησα από κοντά. Μια υποχρεωτική προσφορά εργασίας μίας ώρας για να διανοίξουν τις κατάλληλες ζώνες πυρασφάλειας από τους ιδιοκτήτες μεγάλων μηχανημάτων όπως οι μπουλντόζες. Την απαγόρευση της πλαστικής σακούλας, που θέλει χίλια χρόνια για να αποσυντεθεί, και την αντικατάστασή της με πάνινες και με καλάθια για τα ψώνια. Όπως γίνεται στη Γαλλία (σταδιακά ως το 2010) και σε άλλα μέρη, όπως η Ταϊβάν, Νότιος Αφρική, Ρουάντα, Ουγκάντα, Κένυα, Νέο Δελχί, Μπαγκλαντές, Σαν Φρανσίσκο, ή την πώλησή της όπως στην Ιρλανδία. Αυτοκίνητα που κινούνται με ηλιακή ενέργεια και κάδους ανακύκλωσης παντού με αυστηρές κυρώσεις σε όσους πετούν σκουπίδια κι αναμμένα τσιγάρα.

Η επόμενη μέρα ξημέρωσε. Ξυπνήστε!

ΘΑΝΑΣΗΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Φωτιά στις νοοτροπίες

> **Φωτιά** στην εμβληματική φράση του Σεφέρη «όπου και να ταξιδέψω η Ελλάδα με πληγώνει». Έθρεψε μια μαζοχιστική θέση για κάμποσες γενιές.

> **Φωτιά** στη μιζέρια της σύγχρονης ελληνικής επικράτειας.

> **Φωτιά** στην ισοπέδωση, φωτιά στον οχαδεμφισμό (η ελληνική γλώσσα αποτυπώνει ανάγλυφα τις νοοτροπίες που μας κανακεύουν και μας εξουσιάζουν).

> **Φωτιά** στα οθωμανικά κατάλοιπα (δεν είναι και λίγα), από το ραγιαδικό ως το μπαξίσι.

> **Φωτιά** στην εθελουφλία.

> **Φωτιά** στο βόλεμα, φωτιά στο μιμητισμό.

> **Φωτιά** στο αποτέλεσμα με τον ελάχιστο κόπο, φωτιά στην απληστία.

> **Φωτιά** στην αμετροέπεια και στην αβελτηρία.

> **Φωτιά** στην ακαισθησία. Φωτιά στις πάσης φύσεως εργολαβίες.

> **Φωτιά** στον πλουτισμό, του νεοπλουτισμού συμπεριλαμβανομένου.

> **Φωτιά** στην κοινωνική υποκρισία, στα κοινωνικά ήθη της εικόνας.

> **Φωτιά** στην κοντόφθαλμη λογική, που δε θέλει και δε βλέπει πουθενά τη συνέχεια.

> **Φωτιά** στην ακηδία και στην ανικανότητα.

> **Φωτιά** στα λόγια, όταν απλώς γεμίζουν το κενό της σιωπής. Φωτιά στη σιωπή που μας τυλίγει ως γνήσιο ψεύδος.

> **Φωτιά** στο σύγχρονο σύστημα «αξιών», με πρώτη του «αξία» την απόλυτη σχετικότητα και την απαξίωση των πάντων.

> **Φωτιά** στο ναρκισσιστικό εγωτισμό και στην αήθεια.

> **Φωτιά** σε κάθε προσομοίωση, των ομοιωμάτων λογοτεχνίας συμπεριλαμβανομένων, που κυκλοφορούν «οικονομική αδεία» των εκδοτών τους.

> **Φωτιά** στις δυνάμεις της καταστροφής που, με πρώτους τους ελληνικούς δρόμους, τρέχουν με την ταχύτητα του ελληνικού φωτός.

> **Φωτιά** στην ελληνική κοινωνία, όταν κινείται ανάμεσα στην έπαρση (το παρελθόν γαρ) και στην άγνοια, αρνούμενη να κοιτάξει καταπρόσωπο τον εαυτό της (τα χάλια του).

> **Φωτιά στη φωτιά** που κατάκαψε μαζί με τα ξερά (που δεν είχαν απομακρυνθεί) και τα χλωρά που έδιναν πάντοτε στον τόπο τη σκιά του.

> **Φωτιά** στην ανοργανωσιά, στην τσαπατσουλιά, στο «θαύμα» της τελευταίας στιγμής που κρύβει πίσω από κινηματογραφικά σκηνικά το τίποτα.

> **Φωτιά** στη μη ανάληψη της ευθύνης, στην απουσία της ενοχής. Φωτιά στις ενοχές όταν απειλούν την ίδια τη συνέχεια της ζωής.

> **Φωτιά** στον ύπνο και στους υπνοβάτες της κάθε μέρας.

> **Φωτιά του έρωτα.**

ΕΛΕΝΑ ΧΟΥΖΟΥΡΗ

Χτίζω άρα υπάρχω. Το μέλλον ανήκει στο τσιμέντο

Η Μύκονος, που δεν έχει δέντρα, μια χαρά είναι. Και προσφέρει και στο ΑΕΠ. Τι γκρινιάζετε;

Ό,τι έγινε... έγινε. **Ας χτίσουμε!**

Το χρήμα και η μίζα είναι πιο σύγχρονες αξίες από τα δάση. Δάση είχαν στο Μεσολόγγι.

Οι ευαίσθητες και οι βόλτες στο δάσος είναι για τους αργόσχολους. **Κάντε επενδύσεις, όχι αναδασώσεις.**

Τα δέντρα πιάνουν θέσεις πάρκινγκ.

Οι «ευαίσθητες» βλέπουν την εθνική οικονομία. **Το τσιμέντο ΟΧΙ.**

Πού αλλού αν όχι στο δάσος η βίλα μου;

Όποιος θέλει οξυγόνο πουλιέται στα φαρμακεία. Όποιος θέλει δροσιά να αγοράσει κλιματιστικό.

Να αναθεωρηθεί το άρθρο 24 του Συντάγματος. ΟΧΙ άλλα δάση.

Τα ελάφια τεμπελιάζουν όλη μέρα και τα ταΐζουμε και από πάνω. **Δεν είναι ανταγωνιστικά.**

Μη χαλάτε τα οικόπεδα με δέντρα. Όχι αναδάσωση. Βάλτε χορηγούς στα δάση μπας και γίνουν χρήσιμα.

Ας αντιμετωπίσουμε επιτέλους τη σύγχρονη πραγματικότητα. Τα δάση πιάνουν χώρο και τα μπετά δεν καίγονται.

ΕΧΕΙ ΚΑΝΕΙΣ ΑΝΤΙΠΡΗΞΗ;

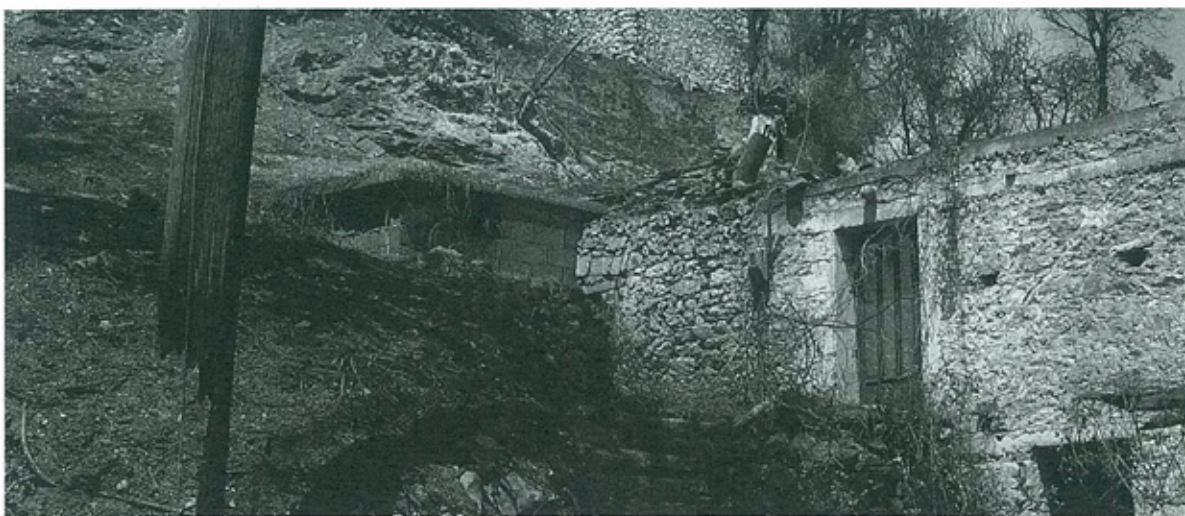
Για την αντιγραφή [οι bloggers να είναι καλά] και αντί άλλων σχολίων.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Πώς αυτοκτονούν οι Ασσύριοι

Ας φανταστούμε ένα λαό πανάρχαιο, γεννήτορα επισημών, αιώνιων θεσμών και εξαίσιας τέχνης, να κάθεσαι, σεβάσμιος γέροντας, πάνω σε μια μεγάλη πέτρα και να ποιμαίνει βιβλικό κοπάδι μέσα σε αμφίσημους αυλολογισμούς: Μαλλί ή γάλα; Τροχός ή θάνατος θεός; Στη θάλασσα που ανοίγεται μπροστά του πλέει σχεδία μ' ένα ναυαγό. Το πεισματάρικο σκαρί τον θέλγει. Προσηλώνει το βλέμμα στον πλου και, παρ' όλα τα κουδούνια και τα βελάσματα, ξεχωρίζει το ναύτη που σιγοσφυρίζει την ακατανόητη λεξούλα «άτη». Διακρίνει τη σκιά του επερχόμενου κυκλώνα να βαδίζει με θλιμμένη κομπόζη κατά μήκος της σκελετωμένης ακτής. Ρήμα ή θάνατος; Πνιγμός ή πτήση;

Τώρα την κίτρινη ομίχλη ας φέρει η νύχτα. Είμαι μόνος σαν τα φαντάσματα, ένα άροτρο στον ουρανό. Στην πίσω πλευρά του κρανίου μου κρυώνει η σκέψη του καλύτερου εαυτού μου. Ασσύριος ή Ναβαταίος; Έλληνας ή φανατικός; Α, τίποτα, στουπί και λινάρι, ένα σημάδι στον κρόταφο, μια χώρα που θα γίνει νερό.

Ενημέρωση

Ενημέρωση από το Ευρωπαϊκό Σεμινάριο για τα Δικαιώματα Δημοσίου Δανεισμού (Public Lending Rights), Βουδαπέστη 20-22 Απριλίου 2007, από το εξουσιοδοτημένο μέλος μας, Θεόδωρο Γρηγοριάδη

Η διάσκεψη διοργανώθηκε στο Petofi Μουσείο Λογοτεχνίας, ένα αυτοκρατορικού τύπου κτίριο που στεγάζει το Μουσείο Λογοτεχνίας της Ουγγαρίας, το Κέντρο Ψηφιοποίησης του αρχαιακού υλικού, μόνιμες και πρόσκαιρες εκθέσεις, βιβλιοπωλείο και εστιατόριο που θεωρείται ένα από τα 50 καλύτερα της Ουγγαρίας.

Τη συνάντηση άνοιξε με την εισήγησή του ο Trond Andreessen, γενικός γραμματέας της Νορβηγικής Μημθοπλαστικής Εταιρείας Συγγραφέων και Μεταφραστών. Μίλησε για το ιστορικό του ΔΔΔ (PLR) ξεκινώντας από την πρώτη προσπάθεια εφαρμογής της απόδοσης πνευματικών δικαιωμάτων στη Γερμανία το 1883 και στη Δανία το 1918. Οι Δανοί το πέτυχαν το 1946 και ακολούθησαν η Νορβηγία (1947), η Σουηδία (1954), η Φινλανδία (1963), η Αυστραλία (1974), η Ισλανδία (1977), η Αυστρία (1977), η Βρετανία (1979), η Ολλανδία (1985), το Ισραήλ (1986), ο Καναδάς (1986) και τα Νησιά Φαρόε (1988).

Το 1992 σε δεκατέσσερις χώρες σε όλο τον κόσμο λειτουργούσε το σύστημα ΔΔΔ, αλλά μόνον έξι ήταν μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η οδηγία εφαρμογής της ΕΕ το 1992 έδωσε ελπίδα εφαρμογής στους υπόλοιπους, αλλά μέχρι και το 1997 δεν είχε εφαρμοστεί παντού. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο κινήθηκε κατά των χωρών που είχαν μεν αποδεχθεί την ενσωμάτωση της οδηγίας στη νομοθεσία τους, αλλά δεν προχωρούσαν στην εφαρμογή. Η πρώτη περίπτωση καταδίκης ήταν κατά του Βελγίου το 2001 αφού προηγήθηκε μια επιστολή. Τελικά το Βέλγιο υιοθέτησε την εφαρμογή του ΔΔΔ, αλλά απέδωσε τα χαμηλότερα ποσοστά στους

συγγραφείς του. Αυτήν τη στιγμή στην Ευρώπη λειτουργούν 23 διαφορετικά συστήματα απόδοσης του ΔΔΔ και το 2005 παγκοσμίως οι δικαιούχοι έλαβαν 100 εκατ. ευρώ, τριάντα εκατομμύρια περισσότερα από το 1995.

Το ΔΔΔ συνάντησε εχθρικότητα εκ μέρους των βιβλιοθηκονόμων που φοβήθηκαν ότι θα έβλεπαν τα έσοδα των βιβλιοθηκών να ελαττώνονται. Επίσης αρκετοί συγγραφείς αδιαφόρησαν αγνοώντας το γεγονός ότι, τη στιγμή που πολτοποιούνται τα βιβλία τους, κάπου αλλού, στις βιβλιοθήκες, εξακολουθούν να υπάρχουν και να τους αποφέρουν και ένα μικρό τίμημα ώστε να μπορούν να αντικαταστήσουν τον παλιό τους υπολογιστή. Καλύτερα λοιπόν οι βιβλιοθηκονόμοι και οι συγγραφείς να ανησυχούν για την πτωτική τάση του δανεισμού των βιβλίων (που είναι εμφανής στην Αγγλία) παρά για τα λιγοστά χρήματα που απορρέουν από το δικαίωμα δανεισμού. Στο κάτω κάτω στις περισσότερες χώρες αυτά τα χρήματα τα καταβάλλει κατευθείαν το δημόσιο, χωρίς να επιβαρύνεται ο προϋπολογισμός των βιβλιοθηκών. Στην Αγγλία έχουν καταγραφεί 36.000 συγγραφείς και 25.000 παίρνουν ένα ετήσιο ενισχυτικό ποσό.

Βέβαια οι χώρες με πολλές βιβλιοθήκες ευνοούνται. Π.χ. στην Ουγγαρία λειτουργούν 2.500 δημόσιες βιβλιοθήκες και στην Τσεχία 5.000. Σε χώρες όπως η Ελλάδα των 40 δημοσίων βιβλιοθηκών τι γίνεται και μάλιστα όταν υπολειτουργούν;

Πώς να απαιτήσεις Δικαίωμα Δανεισμού από βιβλιοθήκες, που δεν έχουν να πληρώσουν τα λειτουργικά τους έξοδα και που το Υπουργείο Παιδείας, στο οποίο ανήκουν, δεν καλύπτει ούτε τα λειτουργικά

τους έξοδα; Μήπως θα έπρεπε στο θεσμό να νομοθετηθεί και η ένταξη των δημοτικών και ιδιωτικών δανειακών βιβλιοθηκών πλην των πανεπιστημιακών και των σχολικών βιβλιοθηκών;

Η Γαλλία αποτελεί ένα καλό μοντέλο ΔΔΔ. Δύο φορές το χρόνο αποδίδει δικαιώματα στους συγγραφείς. Όμως από τα 8 εκατομμύρια αντίτυπα βιβλίων που πουλιούνται και τους 300.000 τίτλους που εκδίδονται, μόνον 4.000 τίτλοι αγοράζονται από τις βιβλιοθήκες. Οι συγγραφείς παίρνουν κάποιο μερίδιο και ένα ποσό από το ΔΔΔ πηγαίνει στο Ταμείο Σύνταξης των Συγγραφέων. Το ίδιο συμβαίνει και στη Γερμανία. Γι' αυτό, τονίζεται, οι Ενώσεις Συγγραφέων και οι συγγραφείς θα πρέπει να φροντίζουν να δυναμώνουν οι βιβλιοθήκες, πιέζοντας μέσω των Εταιρειών αλλά και των εισπρακτικών φορέων τους τη χρηματοδότηση και επέκταση των βιβλιοθηκών, έτσι ώστε να προβλέπουν στην ανταμοιβή των πνευματικών τους κόπων.

Η Δανία των 6 εκατομμυρίων κατοίκων μοίρασε 17 εκατομμύρια ευρώ. Το Λουξεμβούργο αντιμετώπισε το πρόβλημα με την καταπάτηση των προσωπικών δεδομένων, αφού θεωρείται απαγορευμένο να δίνονται στοιχεία προσωπικά – ακόμη και του δανεισμού – από τις βιβλιοθήκες.

Μικρότερες χώρες πάντως κάνουν θαύματα. Η Τσεχία έχει 5.000 βιβλιοθήκες. Στην Εσθονία μοιράστηκαν πέρυσι 800.000 ευρώ και αυξάνουν κάθε χρόνο.

Ένα «έξιπνο» παράδειγμα συνεργασίας χωρών πάνω στο θέμα του ΔΔΔ είναι αυτό της Τουρκίας με την Εσθονία προκειμένου οι «αδελφοποιημένες» χώρες να αλληλοβοηθηθούν.

Η Κροατία πάντως ενσωμάτωσε από τώρα όλες τις οδηγίες στη νομοθεσία της και είναι έτοιμη να τις εφαρμόσει, όταν θα γίνει πλήρες μέλος της Ε.Ε. Πρότεινε μάλιστα να οργανωθεί σε δύο χρόνια στη χώρα τους το επόμενο συνέδριο ΔΔΔ.

Υπάρχουν όμως και χειρότερα, αφού η Πορτογαλία αρνείται και να παραστεί ακόμα σε ένα τέτοιο συνέδριο προς μεγάλη έκπληξη όλων, γιατί στα συνέδρια αυτά δε συζητούνται μόνον τα πνευματικά δικαιώματα των συγγραφέων αλλά αποτελούν και ένα χώρο ζύμωσης και ανάδειξης της πολιτιστικής διαφοροποίησης των συγγραφέων και των χωρών που εκπροσωπούν. Γι' αυτό, πέρα από τους εκπροσώπους των συγγραφέων (νομικοί σύμβουλοι, μέλη των εισπρακτικών φορέων κ.λπ.) που χειρίζονται τα γραφειοκρατικά του ΔΔΔ, τονίστηκε ότι είναι αναγκαία η παρουσία συγγραφέων-εκπροσώπων από κάθε χώρα παράλληλα με τους νομικούς εκπροσώπους.

Στην παρουσίαση του τι συμβαίνει με το ΔΔΔ στην Ελλάδα ο εκπρόσωπος Θεόδωρος Γρηγοριάδης επανέλαβε το γνωστό ζήτημα της υπολειτουργίας των δημοσίων βιβλιοθηκών και ετέθη προς συζήτηση

η πρόταση να αναλάβει ο ΟΣΔΕΛ, του οποίου την ύπαρξη γνωρίζανε οι διοργανωτές, το ρόλο του εισπρακτικού φορέα.

Με δεδομένο ότι η Εταιρεία Συγγραφέων είναι «εξουσιοδοτημένη» να διαχειριστεί το ΔΔΔ στην Ελλάδα και με δεδομένο ότι είναι δύσκολο να επανασυσταθεί καινούριος εισπρακτικός φορέας για τα προφανώς μικρά ποσά που θα αντιστοιχούσαν από τον Δημοσίο Δανεισμό, η λύση του ΟΣΔΕΛ είναι η πιο πρακτική. Θα αναλάβει να μελετήσει και να καταλήξει σε ένα σύστημα διανομής χρημάτων από κονδύλια που θα προέρχονται από το κράτος και όχι από τις βιβλιοθήκες.

Αυτό μπορεί να το πετύχει ακόμα και με την «απειλή» της Ευρωπαϊκής Δικαιοσύνης αφού η Ελλάδα έχει ενσωματώσει την οδηγία της ΕΕ στη νομοθεσία της. Μάλιστα ζητήθηκε στο τελικό ψήφισμα να συμπεριληφθεί μια αναφορά για τη μη εφαρμογή του ΔΔΔ στην Ελλάδα ώστε να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο κάποιων καινούριων δραστηριοποιήσεων και διεκδικήσεων.

Βέβαια αυτά τα ποσά θα τα δικαιούνται όλοι οι συγγραφείς και όχι μόνον της Εταιρείας. Κι εδώ ίσως

πρέπει να ληφθεί υπόψη ο κατάλογος των δανεισμένων βιβλίων κάθε δημόσιας βιβλιοθήκης για να έχει αληθινό νόημα η έννοια «δημόσιος» – βιβλίων και των εγγεγραμμένων στον ΟΣΔΕΛ δικαιούχων.

Οι κατάλογοι των βιβλιοθηκών είναι προσβάσιμοι και ορισμένοι on line, όπως της Δημόσιας Κεντρικής Βιβλιοθήκης Σερρών. Έτσι αποδίδεται δικαιοσύνη στους συγγραφείς των οποίων τα βιβλία δανείζονται. Αργότερα ένα καταλληλότερο λογισμικό σύστημα μπορεί να δείχνει με ακρίβεια και τη συχνότητα των δανεισμένων τίτλων. Η Εταιρεία Συγγραφέων, σε περίπτωση αποδοχής της μεταβίβασης του ΔΔΔ στον ΟΣΔΕΛ, θα πρέπει να ελέγχει τον ΟΣΔΕΛ, αφού το ΔΔΔ αφορά συγγραφικά και μόνο δικαιώματα.

Πάντως η διάσκεψη αντέδρασε θετικά στο θέμα του ΟΣΔΕΛ και μπορούν να βοηθήσουν συμβουλευτικά τόσο οι ίδιοι οι οργανισμοί, κυρίως το PLR International με τους καταρτισμένους εκπροσώπους, όπως και μεμονωμένοι εκπρόσωποι του Βελγίου και της Γαλλίας (κρατήθηκαν στοιχεία τους), που κι εκεί επίσης ως εισπρακτικός φορέας λειτουργεί ένας αντίστοιχος με το δικό μας ΟΣΔΕΛ. ●

Νέα διανομή ΟΣΔΕΛ έτους 2007

Τη Δευτέρα 8 Οκτωβρίου 2007 ξεκινάει η διανομή του ΟΣΔΕΛ για το έτος 2007. Συγγραφείς, μεταφραστές και εκδότες οι οποίοι έχουν εκδώσει έστω και ένα βιβλίο από το έτος 1999 έως και το έτος 2006 καλούνται να επικοινωνήσουν με τον ΟΣΔΕΛ για την είσπραξη των δικαιωμάτων τους. Το συνολικό ποσό το οποίο θα διανεμηθεί φέτος από τον ΟΣΔΕΛ, μετά την αφαίρεση των εξόδων λειτουργίας του, ανέρχεται στο ποσό των 1.223.452,81 ευρώ. Ειδικότερα επισημαίνονται τα εξής:

> Ως πηγή για την βιβλιοπαραγωγή χρησιμοποιείται και πάλι η βάση δεδομένων της BIBLIONET. Σημειώτεον ότι η BIBLIONET φέτος έχει έτοιμη από τα μέσα του 2007 και τη βιβλιοπαραγωγή του 2006, οπότε στη διανομή περιλαμβάνονται και τα βιβλία που εκδόθηκαν τη χρονιά αυτή.

> Το ποσό που διανέμεται δεν αφορά αποκλειστικά σε δικαιώματα των ετών 2005 και 2006 αλλά περιλαμβάνει και αναδρομικά

παρελθόντων ετών τα οποία ο ΟΣΔΕΛ εισέπραξε εντός του 2006 μετά από επιτυχημένες νομικές διεκδικήσεις.

> Με απόφαση του Δ.Σ. του ΟΣΔΕΛ οποιοσδήποτε δημιουργός (συγγραφέας ή μεταφραστής) έχει εκδώσει έστω και ένα βιβλίο στη διετία 2005-2006 θα λάβει το ποσό των 200 ευρώ τουλάχιστον.

> Όπως γίνεται παγιώς, το 10% των εσόδων από την εύλογη αμοιβή του 4% δεν διανέμεται και παραμένει προς διανομή στον Τύπο μόλις επιλυθεί το ζήτημα της εξεύρεσης στοιχείων ετήσιας παραγωγής για τους δικαιούχους της κατηγορίας αυτής.

Η είσπραξη των δικαιωμάτων θα γίνεται κατόπιν συνεννόησης με τη Γραμματεία του Οργανισμού στο τηλέφωνο 210-3626056, Δευτέρα έως Παρασκευή 09:00 – 16:00. ●

ΛΙΛΥ ΕΞΑΡΧΟΠΟΥΛΟΥ

Η γενική συνέλευση του Κέντρου Συγγραφέων και Μεταφραστών των Τριών Θαλασσών

Η συμμετοχή της εταιρείας στο TSWTC, δηλαδή στο Κέντρο Συγγραφέων και Μεταφραστών των Τριών Θαλασσών, μάς δίνει την ευκαιρία να συναντηθούμε με εκπροσώπους αδελφών οργανώσεων από άλλες χώρες της Μεσογείου, της Βαλτικής και της Μαύρης Θάλασσας, να ενημερωθούμε για τη δράση τους και να αναπτύξουμε κοινές δράσεις. Στη φετινή Γενική Συνέλευση (στη Γ.Σ. συμμετέχουν αντιπρόσωποι από περισσότερες συγγραφικές ή μεταφραστικές οργανώσεις από αυτές που συμμετέχουν στην Πολιτιστική Επιτροπή, δηλαδή το Δ.Σ. του TSWTC) που έγινε στη Ρόδο τον Ιούνιο, πέρα από τις τυπικές λίγο ως πολύ ενημερώσεις που γίνονται από τον αντιπρόσωπο κάθε χώρας, υπήρξαν και κάποια σημεία που κίνησαν το ενδιαφέρον και αναδεικνύουν τομείς στους οποίους δραστηριοποιούνται οι άλλες ενώσεις, σύλλογοι ή εταιρείες.

Για παράδειγμα, η Λιθουανική Ένωση Μεταφραστών πήρε πνοή από το καινούριο της, νεανικό Δ.Σ. και κατόρθωσε να ξεσηκώσει την κοινή γνώμη για τις κακές μεταφράσεις που κυκλοφορούσαν στη χώρα, διοργανώνοντας βραβείο χειρότερης μετάφρασης! Παράλληλα η ενεργητικότητά της κατάφερε να συμπαρασύρει και την ένωση συγγραφέων της χώρας σε μεγαλύτερη κινητικότητα και παρέμβαση στα πολιτιστικά δρώμενα. Είναι χαρακτηριστικό ότι σε αυτήν τη χώρα με τη χρήση του διαδικτύου και του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου όλες οι αποφάσεις λαμβάνονται πολύ γρήγορα.

Οι Γερμανοί από την άλλη, με μοχλό την ετήσια έκθεση της Φρανκφούρτης, συνδέονται στενότερα με τις συγγραφικές ενώσεις των χωρών που είναι οι τιμώμενες, και έτσι την προηγούμενη χρονιά αύξησαν τις επαφές

τους με την Ένωση Καταλανών Συγγραφέων, πράγμα που υποδεικνύει ίσως το ρόλο που θα μπορέσει να παίξει αργότερα το Φεστιβάλ Βιβλίου Θεσσαλονίκης. Στη Γ.Σ. έγιναν δύο εισηγήσεις: η πρώτη έγινε από τον Ματς Σόρενσεν, τον ποιητή Πρόεδρο της Σουηδικής Ένωσης Συγγραφέων. Αφορούσε τη διοργάνωση ενός ευρέως λογοτεχνικού συνεδρίου με το όνομα WALTIC και γενικό θέμα την *αξία των λέξεων*, στη Στοκχόλμη, το καλοκαίρι του 2008 (29/6-2/7, περισσότερες πληροφορίες στο www.waltic.com) και επιζητούσε τη συμμετοχή των μελών μας. Η δεύτερη έγινε από τον ισραηλινό ποιητή Μπαρ Κόβαχ ο οποίος πρότεινε στο TSWTC να διεξαχθεί στη Ρόδο ένα συμπόσιο με τη συμμετοχή γνωστών ονομάτων (Αδωνις, Οζ κ.ά) για να διερευνήσει τις συγγένειες των αδελφών γλωσσών Εβραϊκών και Αραβικών και να αποτελέσει ένα φιλειρηνικό φόρουμ για τις δύο κοινότητες.

Η προσπάθεια του WALTIC χαιρέτιστηκε ως σημαντική στο βαθμό που θα καταφέρει να φέρει σε επαφή συγγραφείς πολλών χωρών και έχουν ήδη βρεθεί κάποιες σημαντικές χορηγίες (π.χ. της Microsoft), ενώ η πρόταση του κυρίου Κόβαχ θεωρήθηκε κάπως αόριστη, η απουσία ονομάτων γυναικών συγγραφέων αντιμετωπίστηκε με καχυποψία και του ζητήθηκε τόσο από το TSWTC όσο και από τον Πρόεδρο του Κέντρου Συγγραφέων και Μεταφραστών Ρόδου να γίνει κάποια περαιτέρω επεξεργασία. Μια σημαντική πρόταση στη Γ.Σ. ήταν η διεύρυνση του TSWTC με τη συμμετοχή της Ιρλανδίας, μιας αγγλόφωνης χώρας με μεγάλη λογοτεχνική παράδοση που θα βοηθήσει στην επικοινωνία μας με τον αγγλόφωνο κόσμο. Η απόφαση για αναδιοργάνωση του *Helios*, του δίγλωσσου περιοδικού που βγάζει το TSWTC

Η Λιθουανική Ένωση Μεταφραστών πήρε πνοή από το καινούριο της, νεανικό Δ.Σ. και κατόρθωσε να ξεσηκώσει την κοινή γνώμη για τις κακές μεταφράσεις που κυκλοφορούσαν στη χώρα, διοργανώνοντας βραβείο χειρότερης μετάφρασης!

και η ευρεία συζήτηση για τον τρόπο που θα γίνει απασχόλησε τη Γ.Σ. και θα απασχολήσει και την Π.Ε. του Οκτωβρίου, μια και ήδη υπήρχε κάποια ύλη από τους προηγούμενους υπεύθυνους για την κυκλοφορία ενός τεύχους αφιερωμένου στον Μίλτο Σαχτούρη. Μια δυσάρεστη εξέλιξη για την συγγραφική οικογένεια μεσοπόντος του καλοκαιριού ήταν η πραξικοπηματική κατάσχεση από το Υπουργείο Οικονομικών της Γεωργίας του Γεωργιανού Σπιπού του Συγγραφέα, που ήταν κληροδότημα στην αντίστοιχη Ένωση. Ταυτοχρόνως δεν είναι καλές και οι τελευταίες ειδήσεις από την Τουρκία, μια και εξακολουθούν να διώκονται από τους λογοκριτικούς μηχανισμούς οι μεταφραστές και οι εκδότες κάποιων βιβλίων μη αρεστών στο κατεστημένο.

Η ευχάριστη είδηση είναι ότι Κέντρο Συγγραφέων και Μεταφραστών Ρόδου με τον νέο του πρόεδρο, κύριο Αναστάσιο Κοντάκο, έχει προγραμματίσει έναν μεστό λογοτεχνικό χειμώνα με προσκλήσεις συγγραφέων και εκπαιδευτικές δράσεις, το δυναμικό του έχει ενισχυθεί από δύο μεταφράστριες που θα βοηθήσουν ιδιαίτερα και το έργο του TSWTC και έχει προετοιμάσει την εικαστική λογοτεχνική εκδήλωση για τον Ν. Εγγονόπουλο ύστερα από δική μας πρόταση.

Η Γ.Σ. του Ιουνίου έληξε με την εκλογή της καινούριας Π.Ε με τριετή θητεία. Πρόεδρός της ο σουηδός ποιητής Πήτερ Κούρμαν, από τους ανθρώπους που είχαν πρωτοστατήσει στη δημιουργία του Κέντρου, αντιπρόεδροι οι Σεζέρ Ντούρου (Τουρκία) και Λίλυ Εξαρχοπούλου (Ελλάδα), γραμματέας η Μόνικα Φάγκερχολμ (Φιλανδία) και μέλη τους: Μανάνα Ντουμπάτζε (Γεωργία), Ίμρε Τόροκ (Γερμανία), Στέιννουν Σίγκουρδαρότιρ (Ισλανδία), Ντάλια Στάπονκουτε (Λιθουανία, υπεύθυνη του *Helios*), και Μπάρμπαρα Γκρεγκοζέρφσκα (Πολωνία). ●

ΒΡΑΒΕΙΟ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΚΕΜΕΛ

Ένα καινούριο βραβείο μετάφρασης θεσμοθετήθηκε φέτος από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Μετάφρασης Λογοτεχνίας και Επιστημών του Ανθρώπου (ΕΚΕΜΕΛ) σε συνεργασία με το Βρετανικό Συμβούλιο, το Γαλλικό Ινστιτούτο, το Ινστιτούτο Γκαίτε, το Θερβάντες και το Ιταλικό Μορφωτικό Ινστιτούτο. Το βραβείο αφορά μεταφράσεις στα ελληνικά από τις πέντε αντίστοιχες μεγάλες ευρωπαϊκές γλώσσες.

Οι μεταφραστές που βραβεύτηκαν είναι:

» **Αθηνά Δημητριάδου** (μετάφραση αγγλόφωνης λογοτεχνίας) για το βιβλίο *Βίος και Πολιτεία του Μάικλ Κ.* του J. M. Coetzee (εκδ. Μεταίχμιο).

» **Μαρία Ευσταθιάδη** (μετάφραση γαλλόφωνης λογοτεχνίας) για το βιβλίο *Ζήλια* του Αλέν Ρομπ-Γκριγιέ (εκδ. Σμίλη).

» **Αλέξανδρος Ίσαρης** (μετάφραση γερμανικής λογοτεχνίας) για το βιβλίο *Ο ξανθός Έκμπερτ. Το Ρούνενμπεργκ* του Λούντβιχ Τικ (εκδ. Σμίλη).

» **Ισμήνη Κανσή** (μετάφραση ισπανικής λογοτεχνίας) για το βιβλίο *Η ζωή του Λαθαρίγιο ντε Τόρμες*, Ανώνυμου (εκδ. Printa).

» **Άννα Παπασταύρου** (μετάφραση ιταλικής λογοτεχνίας) για το βιβλίο του Αντρέα Κανόμπιο *Ο κήπος των Ρενάλ* (εκδ. Ψυχογιός).

Οι βραβευμένοι εκτός από το χρηματικό ποσό των 3.000 ευρώ θα έχουν και δικαίωμα διαμονής στο «Σπίτι της Λογοτεχνίας» στις Λεύκες της Πάρου. Η απονομή των βραβείων έγινε το βράδυ της 19ης Ιουνίου στο αμφιθέατρο του Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών.

Το δόκιμο των μεταφραστών και η υψηλή ποιότητα των μεταφρασμένων έργων προσδίδουν κύρος στο νέο βραβείο. Του ευχόμαστε να κινείται πάντα σε αυτά τα επίπεδα. Μένει τώρα να δούμε κάποιο βραβείο και για τους μεταφραστές από τις λεγόμενες μικρές, ή και τις λιγότερο διαδεδομένες γλώσσες, που μας έκαναν γνωστούς συγγραφείς, όπως ο Ίβο Αντριτς, ο Ούγκο Κλάους, ο Άμος Οζ, ο Μπρούνο Σουλτς (μεταξύ άλλων). ●

Η Γενική Συνέλευση της 18ης Μαρτίου 2007 ψήφισε ως νέα μέλη της Εταιρείας τους εξής: **Ιωσήφ Βεντούρα, Τίτικα Δημητρούλια, Τασούλα Καραγεωργίου, Πάνο Κουτρομπούσης, Γιώργο Μπρουνιά, Νίκο Παναγιωτόπουλο, Μαρία Σκιαδαρέση, Θανάση Χειμωνά. Επίσης ψήφισε όλους του υποψηφίους για επίτιμα μέλη: Ρισμάγκ Γκορντεντσιάνι, Μιγκέλ Καστίγιο Ντιντιέ, Εμμανουήλ Γ. Κριαρά.**

Ο **Ιωσήφ Βεντούρας** είναι πτυχιούχος της Σχολής Μηχανολόγων-Ηλεκτρολόγων του Ε.Μ.Π. Έχει επίσης πραγματοποιήσει Ελεύθερες Σπουδές στη Θεωρία της Λογοτεχνίας, της Φιλολογίας και της Ιστορίας της Τέχνης. Εξέδωσε ως τώρα πέντε ποιητικές συλλογές και έχει τη διεύθυνση του περιοδικού **ROETICANET** που εμφανίζεται στο διαδίκτυο. Μιλάει αγγλικά, γαλλικά, ιταλικά και εβραϊκά. Ποιήματά του έχουν μεταφραστεί στα αγγλικά και στα εβραϊκά.

> Η **Λύντια Στεφάνου** στην εισήγησή της αναφέρει μεταξύ άλλων: «*Η ποίηση του Ι. Βεντούρα απορτίζεται από τέσσερα, ως τώρα βιβλία, που αν θέλω να κυριολεκτήσω δεν πρέπει να τα ονομάσω "ποιητικές συλλογές", αλλά ποιητικές συνθέσεις που εξακτινώνονται από έναν κεντρικό πυρήνα, διαφορετικό κάθε φορά.*

Η ένταση του χαρακτηριστικά συμπυκνωμένου συναισθήματος θέτει σε κίνηση σειρές από υπόκωφες εκρήξεις με τα πιο λιτά ποιητικά μέσα. Ο Βεντούρας αποφεύγει δραστικά τις παγίδες του υποκειμενισμού, την αυταρέσκεια, την ενδοσκοπική ή τη συγκινησιακή πολυλογία. [...] Ο λόγος του, ευθύς, απλός, αλλά όχι απλουστευμένος, πέρα από τα σποραδικά μοντερνιστικά ίχνη του, ανακαλεί από τρόπους λεκτικούς και υπαρξιακούς άλλων καιρών, όπως άλλωστε βεβαιώνεται κι από τις εξωκειμενικές παραπομπές στην ποίηση των τροβαδούρων ή των βιβλικών διηγήσεων ή του Ομήρου. Από αυτές τις ποικίλες εξερευνησεις στις αρχές των κύκλων, η ποίησή του, παρ' όλη τη φρίκη που αγγίζει και ανατέμνει, αντίλει μια αμεσότητα και μια φρεσκάδα ποίησης νέας».

Η **Τίτικα Δημητρούλια** γεννήθηκε το 1965. Σπούδασε στο Πάντειο Πανεπιστήμιο (Διδάκτωρ του Τμήματος Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης), στην Σορβόνη (Licence de Lettres Modernes) και στο Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (πτυχίο

φιλολογίας). Έχει επίσης σπουδάσει μουσική (πτυχίο Ιστορίας, Θεωρίας της Μουσικής, Σολφέζ από το Ελληνικό Ωδείο και δωδεκαετείς σπουδές πιάνου). Δίδαξε Λογοτεχνική και Τεχνική Μετάφραση στο Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, Εισαγωγή στις Νέες Τεχνολογίες στο Τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης του Παντείου Πανεπιστημίου και υπήρξε Υπεύθυνη του εργαστηρίου Νέων Τεχνολογιών στο ΕΚΕΜΕΛ. Έχει μεταφράσει πολλά λογοτεχνικά και δοκιμιακά έργα, καθώς και λιμπρέτα. Είναι τακτική συνεργάτης σε εφημερίδες και λογοτεχνικά περιοδικά (*Καθημερινή της Κυριακής, Το Βήμα, Διαβάζω, Εντευκτήριο, Κ*).

> Ο Βαγγέλης Χατζηβασιλείου στην εισήγησή του αναφέρει: «*Η Τ. Δημητρούλια διαθέτει ένα πολύμορφο έργο. Έχει ασχοληθεί επί χρόνια με τη μετάφραση, μεταφέροντας στα ελληνικά ορισμένους από τους σημαντικότερους εκπροσώπους της σύγχρονης θεωρίας, έχει δημοσιεύσει πλήθος άρθρων μεταφρασεολογικού περιεχομένου, έχει μελετήσει συστηματικά θέματα γλώσσας και λογοτε-*

χνίας στο πλαίσιο των νέων τεχνολογιών και έχει καλύψει ως κριτικός μεγάλο μέρος της ελληνικής λογοτεχνικής παραγωγής της τελευταίας δεκαεταετίας. [...] Ειδική ευαισθησία, αναλυτική άνεση, συνθετική σαφήνεια, ανυποχώρητη παρουσία: αυτά, πιστεύω, αποτελούν εχέγγυα της Τ. Δημητρούλια στο χώρο της λογοτεχνικής κριτικής».

Η **Τασούλα Καραγεωργίου** γεννήθηκε το 1954 στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου. Σπούδασε φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και εργάζεται ως καθηγήτρια στη δημόσια δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Είναι μέλος της συγγραφικής ομάδας του σχολικού βιβλίου *Νεοελληνική Λογοτεχνία, Γ' Λυκείου Θεωρητικής Κατεύθυνσης* (ΟΕΔΒ, 1999), του Δ.Σ. της Πανελληνίας Ένωσης Φιλολόγων και υπεύθυνη του εργαστηρίου ποίησης στο Ίδρυμα Τάκης Σινόπουλος.

Έχει εκδώσει πέντε ποιητικές συλλογές (Βραβείο Γ. Αθάνα της Ακαδημίας Αθηνών για την ποιητική συλλογή *Το μετρό*, Κέδρος 2004), ένα παιδικό βιβλίο και ένα δοκίμιο. Έχει επίσης μεταφράσει αρχαίους Έλληνες λυρικούς ποιητές.

> Η **Κική Δημουλά** στην εισήγησή της αναφέρει: «*Με τη βεβαιότητα ότι καμιά σχέση φιλική σαν αυτή που χρόνια με συνδέει με την κ. Τ. Καραγεωργίου δεν επιρεάζει λανθασμένα την αντικειμενικότητά μου, εισηγούμαι να κρίνετε θετικά την υποψηφιότητά της ως μέλους τακτικού της Εταιρείας μας. Στην εκτίμησή μου προς το πρόσωπό της βαρύνει ιδιαίτερα το ήθος της, το οποίο άλλωστε αποδίδεται ανάγλυφα και στο αξιόλογο ποιητικό της έργο. Τα δε τυπικά της προσόντα συνηθιστούν άτομο με ευρύτατη πνευματική καλλιέργεια επιστημονικά εδραιωμένη».*

Ο **Πάνος Κουτρομπούσης** γεννήθηκε το 1937 στη Λιβαδιά. Σπούδασε σκηνοθεσία κινηματογράφου στο Centro Sperimentale di Cinematografia, στη Ρώμη. Ασχολείται με το διήγημα και την ποίηση. Υπήρξε μέλος της συντακτικής επιτροπής που περιοδικό *Πάλι*. Ασχολήθηκε επίσης με την εικονογράφηση εξωφύλλων βιβλίων και δίσκων, στην

Αθήνα, το Λονδίνο και τη Νέα Υόρκη (1963-1995) και εργάστηκε ως ραδιοφωνικός παραγωγός στην ελληνική υπηρεσία του BBC (1979-1981) και στην Ουάσινγκτον (1982-1984). Έχει σκηνοθετήσει ταινίες μικρού μήκους και έχει πραγματοποιήσει τρεις ατομικές και τρεις ομαδικές εκθέσεις τέχνης στην Κοπεγχάγη, το Λονδίνο και την Αθήνα. Είναι μέλος του English PEN CLUB από το 1977.

> Ο **Αργύρης Χιόνης** στην εισήγησή του αναφέρει μεταξύ άλλων: «*Ο Π. Κουτρομπούσης μπορεί να ερωτοτροπεί με την επιστημονική φαντασία, με τον Καραγκιόζη, με τον Μικρό Ήρωα, με το βίο και την πολιτεία κουρσάρων και λιπταρχων, μπορεί τα κείμενά του να ξεχειλίζουν από διαβρωτικό χιούμορ και εύστοχη ειρωνεία, και να χρησιμοποιεί με τρόπο ευλογημένα αυθαίρετο καθαρεύουσα και δημοτική, διαλέκτους, ελληνικούρες, γαλλικούρες και αγγλικούρες, αλλά αυτό που στην ουσία τον ενδιαφέρει είναι να καταδείξει, όπως κάθε γνήσιος καλλιτέχνης, την αγωνία της ύπαρξης, το μαράζι της θνητότητας και της αποτυχίας. [...] Ο Π. Κουτρομπούσης μπορεί να αντλεί δυνάμεις από το σουρεαλισμό, από τον Σκαρίμπα (ίσως), από τον Καραγκιόζη (σίγουρα), από το θέατρο του παραλόγου (οπωσδήποτε) ή από οποιαδήποτε άλλη πηγή, αλλά όλα αυτά τα νάματα τα συγκεκριμένα στην εντελώς δική του κρήνη και τα κάνει μοναδικά, δηλαδή "κουτρομπούσια"».*

Ο **Γιώργος Μπρουνιάς** γεννήθηκε το 1946 στην Αθήνα. Είναι πτυχιούχος του Πανεπιστημίου Αθηνών (τμήμα Ιστορικό-Αρχαιολογικό). Εργάστηκε στην Εφορεία Αρχαιοτήτων Δελφών, εκπονώντας μια ανασκαφή στην Ευρυτανία, και στην Εκδοτική Αθηνών ως μεταφραστής. Την πενταετία 1974-1979 εργάστηκε στο Λονδίνο στην ελληνική υπηρεσία του BBC και, στη συνέχεια, από το 1979 έως το 1990, στην εφημερίδα *Τα Νέα*. Από το 1990 έως σήμερα εργάζεται στην εφημερίδα *Καθημερινή*. Έχει εκδώσει δύο βιβλία πεζογραφίας και δύο ποιητικές συλλογές.

> Ο **Βασίλης Διοσκουρίδης** στην εισήγησή του αναφέρει: «*Μια περίπλοκη απλότητα κάνει τα ποιήματά του εύκολα στο διάβασμα, δίχως όμως και να είναι εύκολα ορατά τι υπάρχει πίσω από κάθε λέξη. Ξεκινάει από την αρχή απορρίπτοντας την προοπτική. Οι στίχοι, αντί να συγκροτούν μια σύλληψη μέσα στον προοπτικό χώρο, λειτουργούν αθροιστικά, κατά παράταξη. Η επαναληπτική και επίμονη χρήση της παρομοίωσης (όπου μέσα στην αρχική παρομοίωση εισάγονται και δευτερεύουσες), ο λυρισμός που εξοβελίζει την πεζολογία,*

το στοχαστικό πλέγμα ανάμεσα στις εικόνες και, κυρίως, η γλώσσα που δεν έχει εποχή, δίχως όμως και τίποτα να στερείται, ανοίγουν έναν καινούριο δρόμο στα ελληνικά γράμματα».

Ο **Νίκος Παναγιωτόπουλος** γεννήθηκε στην Αθήνα το 1963. Σπούδασε Τεχνολόγος Μηχανικός, ενώ παράλληλα ασχολήθηκε με το θέατρο, παρακολουθώντας σεμινάρια πάνω στο σύστημα Στανισλάβσκι, στην Ελληνοαμερικανική Ένωση. Από το 1992 ασχολείται επαγγελματικά με το σενάριο και την πεζογραφία. Έχει διδάξει αρκετά χρόνια σενάριο σε ιδιωτικές σχολές κινηματογράφου, σε σεμινάρια και εργαστήρια σεναρίου, αλλά και στο νεοσύστατο Τμήμα Κινηματογράφου της Σχολής Καλών Τεχνών του Α.Π.Θ. Έχει γράψει μία συλλογή διηγημάτων, για την οποία διακρίθηκε με το βραβείο Μαρίας Ράλλη για πρωτοεμφανιζόμενους συγγραφείς, και τρία μυθιστορήματα.

> Ο **Πέτρος Τατσόπουλος** στην εισήγησή του αναφέρει: «*Ασυνήθιστη θεματογραφική ποικιλία -από την επιστημονική φαντασία έως την αιχμηρή ματιά πάνω στα σύγχρονα εκκλησιαστικά ήθη, αδρή γραφή, "κινηματογραφική",*

χαμηλότονο αλλά πάντοτε εύστοχο χιούμορ. Δε χρειάζεται να έχουμε διαβάσει το Γονίδιο της αμφιβολίας για να διαπιστώσουμε ότι ο Ν. Παναγιωτόπουλος φέρει αναμφίβολα το γονίδιο του ταλέντου. Όσοι πιστεύουν ότι η πεζογραφία μπορεί να συνδεθεί άρρηκτα με την ψυχαγωγία, χωρίς αβαρίες κι εκπώσεις θα βρουν στα βιβλία του Παναγιωτόπουλου όλα τα βέλη για την επιχειρηματολογική τους φρέτρα».

Η Μαρία Σκιαδαρέση γεννήθηκε στην Αθήνα το 1956 και σπούδασε ιστορία και Αρχαιολογία στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Με τη λογοτεχνία ασχολείται από το 1994 και από τότε έχει δημοσιεύσει μυθιστορήματα, διηγήματα, νουβέλες, βιβλία για παιδιά, ιστορικές μελέτες. Συνεργάζεται κατά καιρούς με περιοδικά και εφημερίδες.

➤ Η Έλενα Χουζούρη στην εισήγησή της αναφέρει: «Η Μ. Σκιαδαρέση μπηκε στο χώρο των γραμμάτων μας με γερές σπουδές ιστορίας και αρχαιολογίας στη Φιλοσοφική Αθηνών και με ευρεία καλλιέργεια. Προπαντός ταλέντο, αγάπη και σεβασμό στη λογοτεχνία. Ο γερός αυτός εξοπλισμός της φάνηκε ήδη από το πρώτο της μυθιστόρημα Άτροπος ή Η ζωή και ο θάνατος της Βενετίας Δαπόντε που κυκλοφόρησε το 1996. [...] Το δεύτερό της μυθιστόρημα, Με το φεγγάρι στην πλάτη (2003), ιδιαίτερα ευρηματικό και τολμηρό επικεντρώνεται στην πρόκληση της ετερότητας, πάσης φύσεως, εθνότητας, φύλου, γλώσσας, θρησκείας. Η πρόκληση μάλιστα γίνεται μεγαλύτερη όταν πρόκειται για τη σχέση ανάμεσα σε έναν Τούρκο και έναν Έλληνα. Ας μην θεωρηθεί όμως ότι πρόκειται για ένα μυθιστόρημα –από τα όχι και λίγα που έχουν κυκλοφορήσει τα τελευταία δύο χρόνια σχετικά με τέτοια θέματα– που εύκολα, επιφανειακά και συνθηματολογικά παρουσιάζει το θέμα του. Το εντελώς αντίθετο, γεγονός που δείχνει ότι έχουμε να κάνουμε με ώριμο πεζογράφο».

Ο **Θανάσης Χειμωνάς** γεννήθηκε το 1971 στην Αθήνα. Σπούδασε φιλολογία και κινηματογράφο στο Πανεπιστήμιο του Στρασβούργου και δημοσιογραφία στο Λονδίνο. Πρωτοεμφανίστηκε στα γράμματα με δύο διηγήματα στην εφημερίδα Τα Νέα. Έκτοτε δημοσίευσε τέσσερα μυθιστορήματα.

➤ Ο Γιώργος Ξενάριος στην εισήγησή του αναφέρει: «Ο Θ. Χειμωνάς παρουσιάζει στα βιβλία του μια όψη της σύγχρονης αστικής ζωής, όπου αναμειγνύονται το αληθινό με το τερατώδες, και το φυσικό με το νοσηρό. Μοναχικοί άνθρωποι, χαμένες ψυχές περιπλανώνται σ' αυτόν τον κόσμο, που μοιάζει να μην μπορεί να τους εγκολπωθεί. Είτε πρόκειται για οικονομικούς μετανάστες είτε για συναισθηματικούς μετανάστες μέσα στην ίδια τους τη χώρα, η στρεβλή συνθήκη μέσα στην οποία ζουν τους καθιστά πρόσωπα ξεχωριστά, τραγικά, εντέλει γνησίως μυθιστορηματικά. [...]»

Κουβαλώντας ένα βαρύ φορτίο, ο Θ. Χειμωνάς προσπαθεί να το υπερβεί, ανοίγοντας τον προσωπικό του δρόμο μέσα στην περιπέτεια της μυθιστορηματικής αφήγησης. Τα έως τώρα δείγματα αυτής της αφήγησης αποτελούν την καλύτερη υποθήκη για τη συνέχιση αυτού του δρόμου και για μια γόνιμη παρουσία στα γράμματα».

Ο **Miguel Castillo Didier** γεννήθηκε στο Σαντιάγκο της Χιλής. Είναι απόφοιτος της Φιλοσοφικής, της Νομικής και της Μουσικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Χιλής. Είναι επίσης πτυχιούχος Ελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας.

Από το 1963, από τότε που ήταν φοιτητής, έχει δημοσιεύσει 170 εργασίες για ελληνικά θέματα, εκτός από πολυάριθμα άρθρα σε εφημερίδες και βιβλιοκρισίες σε περιοδικά. Τα έργα του έχουν δημοσιευθεί στη Χιλή, Αργεντινή, Κολομβία, Βενεζουέλα, Βραζιλία, Ισπανία, Γαλλία, Ρουμανία, Ελλάδα και Κύπρο, στις Ηνωμένες Πολιτείες και στο Βέλγιο και το Μεξικό. Μετέφρασε τα Άπαντα (ποιητικά) του Καβάφη και του Κάλβου, την Οδύσσεια, και έντεκα τραγωδίες του Καζαντζάκη, μεγάλο μέρος των έργων των Σεφέρη, Ελύτη, Ρίτσου και Βρεττάκου, και πάνω από 200 νεοέλληνες ποιητές σε ανθολογίες, δημοτικά τραγούδια και ανώνυμα μεσαιωνικά κείμενα, όπως το Έπος του Διγενή Ακρίτα (Εσκοριάλ) και το Άσμα του Αρμούρη.

Μεταξύ των πεζογράφων, μετέφρασε τους Παπαδιαμάντη, Βενέζη, Ν. Νικολαΐδη, Στ. Τσίρκα, Π. Γλέζο και άλλους. Διδάσκει αρχαία ελληνική γλώσσα, ιστορία της ελληνικής γλώσσας, νεοελληνική λογοτεχνία και νεοελληνική γλώσσα. Από το 1993 είναι Διευθυντής του Κέντρου Αρχαίων Βυζαντινών και Νέων Ελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου της Χιλής, του οποίου υπήρξε ιδρυτής.

Ο **Rismag Gordeziani** γεννήθηκε το 1940 στην Τυφλίδα της Γεωργίας. Σπούδασε Φιλολογία στο Κρατικό Πανεπιστήμιο της Τυφλίδας, όπου και έγινε Καθηγητής Κλασικής Φιλολογίας το 1976. Από το 1997 είναι επικεφαλής του Ινστιτούτου Κλασικής Φιλολογίας, Βυζαντινών και Σύγχρονων Ελληνικών Σπουδών του Κρατικού Πανεπιστημίου του Τυφλίδας, το οποίο δημιουργήθηκε κατόπιν πρωτοβουλίας του. Διδάσκει ιστορία ελληνικής και ρωμαϊκής λογοτεχνίας, ιστορία ελληνικού πολιτισμού, ελληνική μυθολογία, Όμηρο και αρχαία ελληνική γλώσσα. Έχει γράψει περί τις εκατόν πενήντα φιλολογικές μελέτες που έχουν δημοσιευτεί σε πολλές χώρες του κόσμου και έχει λάβει βραβεία. Παίρνει τακτικά μέρος σε επιστημονικά fora ανά την Ευρώπη.

Είναι αρχιουντάκης σε περιοδικά και εφημερίδες της Γεωργίας και υπό την εποπτεία του εκπονούνται πολλά διδακτορικά στον τομέα των Ελληνικών Σπουδών. Είναι μέλος (honoris causa) της Ελληνικής Αρχαιολογικής Εταιρείας.

Ο **Εμμανουήλ Γ. Κριαράς** είναι φιλόλογος, ομότιμος καθηγητής της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Γεννήθηκε το 1906 στον Πειραιά, ενώ τα πρώτα παιδικά του χρόνια τα έζησε στη Μήλο. Το 1914 με την οικογένειά του εγκαταστάθηκε στα Χανιά της Κρήτης, όπου και τελείωσε τις γυμνασιακές του σπουδές. Το 1924 ξεκίνησε τις σπουδές του στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, από την οποία αποφοίτησε το 1929. Από το 1930 έως το 1950 εργάστηκε στο Μεσαιωνικό Αρχείο της Ακαδημίας Αθηνών, αρχικά ως συνεργάτης, και από το 1939 ως διευθυντής. Παράλληλα με την εργασία του στο Μεσαιωνικό Αρχείο συνέχισε σε μεταπτυχιακό επίπεδο τις σπουδές του

στο Μόναχο και το Παρίσι. Πήρε το διδακτορικό του δίπλωμα το 1938 από το Πανεπιστήμιο Αθηνών. Το 1950 εκλέχτηκε στη θέση του τακτικού καθηγητή της μεσαιωνικής ελληνικής φιλολογίας στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, όπου και δίδαξε μέχρι το 1968, όταν απολύθηκε ύστερα από απόφαση του χουντικού καθεστώτος. Η συγγραφική δραστηριότητά του Εμμανουήλ Κριαρά καλύπτει ευρύ πεδίο της φιλολογικής επιστήμης. Ένας από τους σημαντικότερους ερευνητικούς του καρπούς υπήρξε το Λεξικό της μεσαιωνικής ελληνικής δημόσιας γραμματείας 1100-1669. Υπό την άμεση καθοδήγηση και εποπτεία του καθηγητή Κριαρά εκδόθηκαν συνολικά 14 τόμοι. Στο λεξικογραφικό χώρο ανήκει και η σύνταξη του Λεξικού της σύγχρονης ελληνικής δημοτικής γλώσσας το 1995. Μελετητής του Ψυχάρη και της δημοτικιστικής ιδεολογίας και πράξης, ασχολήθηκε εκτενώς με παικτικές εκφάνσεις του γλωσσικού ζητήματος στην Ελλάδα. Το 2006 τιμήθηκε από το Πανεπιστήμιο Αθηνών με ανακήρυξή του σε επίτιμο δάκτορα του τμήματος επικοινωνίας και από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης με την απονομή της κορυφαίας διάκρισης "Χρυσούς Αριστοτέλης".

Τηλέμαχος Αλαβέρας

Άνθρωπος ήπιος, προσιτός και ευγενικός, ήταν μια από τις μορφές που χαρακτήριζαν την πνευματική ζωή της Θεσσαλονίκης.

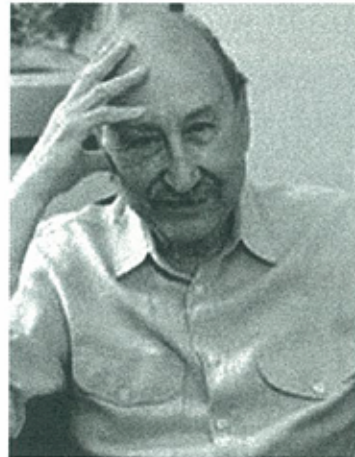
Στις 30 Ιουνίου έφυγε από κοντά μας, σε ηλικία ογδόντα ενός ετών, ο Τηλέμαχος Αλαβέρας. «Άνθρωπος ήπιος, προσιτός και ευγενικός, ήταν μια από τις μορφές που χαρακτήριζαν την πνευματική ζωή της Θεσσαλονίκης. Παρά την πολύμηνη μάχη του με τον καρκίνο, δεν κλεινόταν στο σπίτι και δεν ανέβαλε, σχεδόν ποτέ, την πρωινή του βόλτα στην παραλία της πόλης. Πρόσφατα βραβεύτηκε με το Μεγάλο Κρατικό Βραβείο Λογοτεχνίας για το σύνολο του έργου του. Τις μέρες που ανακοινώθηκε η βράβευσή του, αν και η ασθένειά του τον ταλαιπωρούσε, δεν αρνήθηκε να μιλήσει σε κανένα δημοσιογράφο που τηλεφώνησε για να του πάρει μια δήλωση. «Όταν σου απονέμεται ένα τέτοιο βραβείο, είναι σαν να σε βραβεύουν όλοι οι Έλληνες», είχε πει». (Σάκης Αποστολάκης, εφημερίδα *Ελευθεροτυπία*, 2 Ιουλίου 2007).

Ο Τηλέμαχος Αλαβέρας (30 Σεπτεμβρίου 1926-30 Ιουνίου 2007) γεννήθηκε το 1926 στη Φιλιππούπολη της Ανατολικής Ρωμυλίας (σημερινή Βουλγαρία). Το επόμενο έτος η οικογένειά του μετακόμισε στη Θεσσαλονίκη, πόλη την οποία έμελλε να μην εγκαταλείψει ποτέ. Εμφανίστηκε στα γράμματα το 1947 με διηγήματα σε λογοτεχνικά περιοδικά. Το 1952 εκδίδεται το πρώτο του βιβλίο, η συλλογή διηγημάτων *Τα αγρίμια του άλλου δάσους*. Το 1955 ιδρύεται το λογοτεχνικό περιοδικό *Νέα Πορεία*, το οποίο, παράλληλα με τη συγγραφική δουλειά του,

αναδείχθηκε σε έργο ζωής, με υπεύθυνο έκδοσης τον ίδιο ως το θάνατό του. Για τη *Νέα Πορεία* τιμήθηκε από την Ακαδημία Αθηνών με το βραβείο Πέτρου Χάρη το 2006. Από το σύνολο των βιβλίων του Τηλέμαχου Αλαβέρας, δύο τιμήθηκαν με κρατικά βραβεία –η συλλογή διηγημάτων *Απ' αφορμή*, 1976, και το ταξιδιωτικό χρονικό *Σ' ευθεία γραμμή (Ταξίδι στην Πολωνία)*, 1990, και ένα με το βραβείο Ουράνη της Ακαδημίας Αθηνών – τα διηγήματα *Γωνίες και όψεις*, 1985. Τον Ιούνιο του 2007 πρόλαβε να τιμηθεί με το Μεγάλο Κρατικό Βραβείο Λογοτεχνίας για το σύνολο του έργου του. Είχε διατελέσει μέλος σε πολλά συμβούλια και επιτροπές γύρω από πνευματικά και καλλιτεχνικά θέματα, ενώ έκανε ομιλίες στην Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη και τη λοιπή Ελλάδα. Το 1962 υπήρξε ιδρυτικό μέλος της Εταιρείας Λογοτεχνών Θεσσαλονίκης, της οποίας κατείχε τη γενική γραμματεία έως το 1980 οπότε και εκλέχθηκε πρόεδρος, θέση που διατήρησε μέχρι το τέλος. Παντρεμένος με την ποιήτρια Ρούλα Αλαβέρα, απέκτησαν μαζί δύο παιδιά.

Πεζογραφήματά του μεταφράστηκαν στα ιταλικά, γερμανικά, ολλανδικά, βουλγαρικά, σουηδικά, σερβικά, πολωνικά.

(φωτογραφία: Κώστας Μητρόπουλος, 2001)

ΑΛΕΞΗΣ ΖΗΡΑΣ

Ειρωνεία και ήθος

Ο Τηλέμαχος Αλαβέρας ήταν ο τελευταίος επιζών της μεγάλης παράδοσης του πεζογραφικού μοντερνισμού που εμφανίστηκε δυναμικά στη Θεσσαλονίκη τη δεκαετία του 1930, γύρω από το περιοδικό *Μακεδονικές Ημέρες*, εμπνευσμένη από το έργο και τις αφηγηματικές τεχνικές άγγλων, γάλλων, γερμανών και ιταλών πρωτοποριακών συγγραφέων της εποχής. Στις σελίδες του περιοδικού εμφανίστηκαν έργα των Βιρτζίνια Γουλφ, Μαρσέλ Προυστ, Αντρέ Μαλρώ, Φραντς Κάφκα, Τζέιμς Τζόυς, από πεζογράφους και μεταφραστές όπως ο Γιώργος Δέλιος, ο Δημήτριος Δήμου, ο Στέλιος Ξεφλούδας, ο Αλκιβιάδης Γιαννόπουλος, ο Ν. Γ. Πεντζίκης, ο Πέτρος Σπανδωνίδης, οι οποίοι και συγκεντρώθηκαν μεταπολεμικά ως συνεργάτες της *Νέας Πορείας*, του μακροβιότερου μετά τη *Νέα Εστία* περιοδικού που διηύθυνε ο Αλαβέρας από το 1955 ως σήμερα. Ο ίδιος, ως διηγηματογράφος και μυθιστοριογράφος, ξεκίνησε από τη μετα-συμβολιστική πεζογραφία του Αλκ. Γιαννόπουλου και του Ν. Γ. Πεντζίκη και από τη νευρώδη, σχολιαστική πρόζα του Πέτρου Σπανδωνίδη, ενός κριτικού με πολύ ευδιάκριτο ύφος. Ανέπτυξε ένα έργο οι βασικές εκφάνσεις του οποίου, η μυθοπλαστική και η κριτική, προσδιορίστηκαν από δύο στοιχεία: πρώτα, από τα συνεχή, καλειδοσκοπικά ανοίγματα της φαντασίας του, έτσι ώστε πολλές φορές τα πεζά του να μοιάζουν με αφηγήσεις που βγαίνουν η μία μέσα από την άλλη και, έπειτα, από τη χαρακτηριστική ασάφεια του αφηγηματικού του χρόνου, αφού συνήθως εξιστορεί παίζοντας ανάμεσα στο αληθοφανές και στο υπερβατικό ή στο φαντασιώδες.

Αν και μερικά από τα πεζά του, δημοσιευμένα ως το 1970, δίνουν φαινομενικά την εντύπωση ιστοριών ρεαλιστικής τεχνολογίας, καθώς αντλούν το πρωτογενές υλικό τους από ζέοντα βιώματα του μεταπολέμου (αδρά περιστατικά του εμφύλιου πολέμου, στιγμιότυπα της κλειστής και αργής ζωής της Θεσσαλονίκης), στην ουσία κάθε άλλο παρά πρόκειται για ιστορίες οριζόντιας, ευθύγραμμης εξέλιξης. Το βλέμμα ακινητεί αναλυτικά πάνω σε ορισμένες εικόνες, διογκώνοντας έτσι στο έπακρο τη σημασία των επιμέρους σημείων τους, ακόμα και των

ελάχιστων και φαινομενικά επουσιωδών λεπτομερειών τους. Και όπως είναι εύλογο, η επιμονή στη διερεύνηση του βάθους των πραγμάτων παίρνει έναν προσωπικό χαρακτήρα, καθώς συνδέονται τα σχόλια του αφηγητή με την ψυχολογική, συναισθηματική του κατάσταση. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να συμπλέκεται διαρκώς το αντικειμενικό με το υποκειμενικό, ο συμβατικός με τον ψυχολογικό χρόνο, η εξονυχιστική παρατήρηση με τον πιο φευγαλέο συνειρμό. Και με αυτό τον τρόπο τα κείμενα του Αλαβέρα (δοκιμιακές αφηγήσεις ή αφηγηματικά δοκίμια), λόγω της αναλυτικής τους μορφής, ενώ στηρίζονται σε ισχυρές μυθοπλασίες, επιτρέπουν πολλαπλές αναγνώσεις και διαφορετικές ερμηνείες.

Αλλά, ακόμα και στα πρώτα, τα θεωρούμενα πιο ρεαλιστικά βιβλία του Αλαβέρα, η τεχνική της αναπαράστασης δεν παραδίδει εύκολα τα μυστικά της. Οι ιστορίες του συνήθως χτίζονται γύρω από έναν πυρήνα αβεβαιότητας, δυσπιστίας ή απιστίας για τον κόσμο και τη ήθη του, γι' αυτό εξάλλου και τα σύμβολα έχουν μια πρωτεύουσα θέση σ' αυτές. Στα *Αγρίμια του άλλου δάσους* (1952), στο *Ρολόγι* (1957) και στον *Οδοστρωτήρα* (1963), ορισμένα από τα αντικείμενα, τα ζώα ή τα πρόσωπα υποδηλώνουν με την παρουσία τους κάτι άλλο από αυτό που είναι. Κι έτσι τα διάφορα περιστατικά, οι σκέψεις, οι αναμνήσεις, οι συνειρμοί, οι διάλογοι, οι περιγραφές να παίρνουν το νόημά τους μέσα από τη διακριτή ή την υπαινικτική παρουσία αυτών των συμβόλων. Ήδη το 1952, σ' ένα σύντομο κριτικό του σχόλιο ο Αλέξανδρος Αργυρίου επεσήμαινε αυτό ακριβώς το διπλό επίπεδο της αφηγηματικής αναπαράστασης. «*Παρ' όλο το ρεαλιστικό ένδυμα, μιλά μια ζεστή γλώσσα που συχνά εξομολογείται, λίγο παίζοντας με τα ίδια τα λόγια της*» (εφ. *Ελληνική Ημέρα*, 31 Αυγ. 1952). Τα ίδια ισχύουν κατ' αναλογία και στα επόμενα βιβλία του. Η απειλή της ύπαρξης ενός καρχαρία, λόγου χάριν, σε ομότιλο διηγημά του, παρουσιάζεται σε μια παρέα θερινών κολυμβητών ως μια γενικευμένη απειλή. Από κοινό φόβητρο του υποθαλάσσιου αόρατου κόσμου, μεταμορφώνεται σε φάσμα μοιραίο που δεν απορρυθμίζει μόνο τις καθημερινές συνήθειές τους, αλλά προεκτείνεται ως μεταφυσικό σχεδόν τιμωρό πνεύμα

σε όλα τα πεδία των ασχολιών και τρυπώνει σε όλες τις σκέψεις τους, βγάζοντας στην επιφάνεια σπασμωδικές αντιδράσεις, φοβίες και παραλογισμούς που αλλιώς θα έμεναν αφανή. Το ίδιο συμβαίνει με το ρολόι, ένα κεντρικό σύμβολο της δυναστείας του χρόνου πάνω στην ανθρώπινη ζωή που ο Αλαβέρας το χρησιμοποιεί στην ομότιπλη ιστορία του ως μέσο οξείας διακωμώδησης των ηθών μιας μικροαστικής κοινωνίας, αλλά ταυτόχρονα και ως πειστήριο της αστάθειας της ζωής, της ρευστότητας και της ματαιότητας των πραγμάτων.

Στα μετά το 1975 πεζά του Τηλέμαχου Αλαβέρα, ο αφηγηματικός ρυθμός έγινε βραδύτερος· αυξήθηκαν κατακόρυφα οι δοκιμαστικοί χαρακτήρες σχολιασμοί, οι αναλυτικοί, ενδιάθετοι μονόλογοι και σε πολλές περιπτώσεις ενσωματώθηκαν σ' αυτούς οι τυχόν διάλογοι και οι όποιες περιγραφές. Ωστόσο, από την άλλη μεριά, η αφήγηση είναι στο εξής πιο εύπλαστη, πιο *πολυεστιακή*, και τούτο οφείλεται στον διαφορετικό τρόπο με τον οποίο τώρα ο συγγραφέας χειρίζεται το υλικό του. Η εκτεταμένη χρήση αυτών των πολυεπίπεδων μονολόγων οδήγησε σε μεγάλη ποικιλία θέσεων από τις οποίες πραγματοποιείται η αφήγηση και, ταυτόχρονα, σε μεγάλη ποικιλία τρόπων αυτοανάλυσης και ψυχογράφησης. Την όποια δραματικότητα και συγκίνηση των πρώτων βιβλίων, διαδέχτηκε η μέριμνα του συγγραφέα να αποτυπώσει με τη μέγιστη δυνατή διαύγεια και εγγρήγορη την ανθρώπινη υπόσταση στην καθημερινότητά της, τους παραλογισμούς, τις ευτέλειες, την απελπισμένη προσπάθεια να ξεχάσει την παροδικότητά της καθώς δένεται με τις συμβάσεις της ζωής. Αναφερόμενος στην όψιμη πεζογραφία του, ο Κώστας Στεργιόπουλος, λέει ότι «με το Απ' αφορμή και το Γωνίες και όψεις, [...] αλλάζει τρόπους και κλίμα, αλλά δεν παύει να διατηρεί ορισμένα από τα κύρια χαρακτηριστικά του: την ψυχολογική ανάλυση και τις δοκιμαστικές αναπτύξεις, το πικρό χιούμορ και τη σάτιρα, την εσωστρέφεια και, παράλληλα, τα κοινωνικά στοιχεία και την κριτική της σύγχρονης του κοινωνίας από μια θέση αποστασιοποιημένη και ανένταχτη» (Περιδιαβάζοντας, Γ', 1994, 212). Γι' αυτό και σ' αυτήν τη δεύτερη και ωριμότερη περίοδο του έργου του ο Αλαβέρας είναι περισσότερο στωικός, κυνικός, άπιστος και είρων. Αλλάζει διαρκώς πρόσωπα μέσα στις ιστορίες του, όμως δεν παρεκκλίνει ποτέ από το να παρατηρεί με τον μεγαλύτερο σκεπτικισμό και να αναλύει με τον πιο κρυστάλλινο τρόπο τις ανθρώπινες ματαιοδοξίες.

Σεπτέμβριος 2007

Εργογραφία Τηλέμαχου Αλαβέρα

Τ' αγρίμια του άλλου δάσους, διηγήματα· Θεσσαλονίκη 1953, έκδοση ΟΣΥΜ.

Το ρολόι, μυθιστόρημα· Θεσσαλονίκη 1957, Εκδόσεις Νέα Πορεία.

Το μισό του φεγγαριού, διηγήματα· Θεσσαλονίκη 1960, Εκδόσεις Νέα Πορεία. Β' έκδοση· Θεσσαλονίκη 1990, Παρατηρητής.

Το σημερινό συγγραφικό πρόβλημα, δοκίμιο· Θεσσαλονίκη 1961. Β' έκδοση, Θεσσαλονίκη 2004 (με συμπληρώσεις μεταγενεστέρων κειμένων), University Studio Press.

Οδοστρωτήρας, μυθιστόρημα· Θεσσαλονίκη 1963. Β' έκδοση, Θεσσαλονίκη 1973, Εκδόσεις Νέα Πορεία. Γ' έκδοση, Αθήνα 1988, Ροές.

Διηγηματογράφοι της Θεσσαλονίκης, μελέτη· Θεσσαλονίκη 1970, Εκδόσεις Κωνσταντινίδη.

Οι άλλοι, μονόπρακτο· Θεσσαλονίκη 1971.

Απ' αφορμή, διηγήματα· Θεσσαλονίκη 1976, Εκδόσεις Νέα Πορεία. Β' έκδοση, Θεσσαλονίκη 1978, Εκδόσεις Νέα Πορεία.

Γωνίες και όψεις, διηγήματα· Θεσσαλονίκη 1985, Εκδόσεις Νέα Πορεία. Β' έκδοση, Αθήνα 1988, Ροές.

Αρχαίον Αβερκίου Σβεργιάδη, διήγημα· Θεσσαλονίκη 1987, Παρατηρητής.

Σημειώσεις, βιβλιοκριτικά κείμενα· Θεσσαλονίκη 1990, Παρατηρητής.

Σ' ευθεία γραμμή (Ταξίδι στην Πολωνία), ταξιδιωτικό· Θεσσαλονίκη 1990, Εκδόσεις Νέα Πορεία.

Ως κυλιόμενος τάπητος, διηγήματα· Αθήνα 1998, Εκδόσεις Καστανιώτης.

Με τον Μπαρμπαλιά, χρονικό· Θεσσαλονίκη 1999, Εκδόσεις Ιανός.

Πρόσωπα και τόποι, Άρθρα, μελετήματα, εντυπώσεις· Θεσσαλονίκη 2005, University Studio Press.

Ακριβά γούστα η κυρία και άλλα αφηγήματα· Αθήνα 2006, Εκδόσεις Κέδρος.

ΠΟΙΗΣΗ

Βαλαωρίτης Νάνος, *Γη του διαμαντιού*, Μάρι Ουίλσον δεκαέξι λιθογραφίες, Νάνος Βαλαωρίτης δεκαέξι κείμενα, Αθήνα, Μανδραγόρας, 2007.

Γεωργούσης Γιώργος, *Οι μέρες και οι πέτρες. Ποιήματα 1966-2001*, *Επιλογή*, Αθήνα, Γαβριηλίδης, 2007.

Γρηγοριάδης Νίκος, *Ποιήματα 1963-2005*, Αθήνα, Γαβριηλίδης, 2007.

Δημουλά Κική, *Συνάντηση*, ζωγραφική Γιάννης Ψυχοπαίδης, ποίηση Κική Δημουλά, Αθήνα, Ίκαρος, 2007.

Ζαφειρίου Λεύκιος, *Η θλίψη του απογεύματος*, Αθήνα, Μεταίχμιο, 2007.

Καψάλης Διονύσης, *Ο κρότος του χρόνου*, Αθήνα, Άγρα, 2007.

Λαμπαδαρίδου-Πόθου Μαρία, *Μαζεύω τα υπάρχοντά μου*, Αθήνα, Κέδρος, 2007.

Σερέφας Σάκης, *Πρώτα πέθανε η κότα*, Αθήνα, Κέδρος, 2007.

Σιδηρά Αγγελική, *Αμελικτα γαλάζιο*, Αθήνα, Καστανιώτης, 2007.

Χριστοδούλου Δήμητρα Χ., *Λιμός*, Αθήνα, Νεφέλη, 2007.

ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

Αράγης Γιώργος, *Για τον Γιόργο Ιωάννου*, κριτική βιογραφία, Αθήνα, Ίνδικτος, 2007.

Αρανίσης Ευγένιος, *Η μαθήτριά που έγινε αμύγδαλο*, διήγημα, Αθήνα, Τόπος, 2007.

Αργυρίου Αλέξανδρος, *Κ. Γ. Καρυωτάκης-Τα ανοιχτά προβλήματα της ποίησης και της ζωής του*, Αθήνα, Γαβριηλίδης, 2007. *Ιστορία της ελληνικής λογοτεχνίας και η πρόσληψή της όταν η δημοκρατία δοκιμάζεται, υπονομεύεται και καταλύεται - 1964-1974 και μέχρι τις ημέρες μας*, δοκίμιο, Αθήνα, Καστανιώτης, 2007.

Βασιλικός Βασίλης, *Μάθημα ανατομίας - 1965-1978*, αφηγήματα, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 2007. *Poste Restante - 1967-1974*, προσωπικές αφηγήσεις, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 2007.

Βέης Γιώργος, *Έρωτες τοπίων - Κίνα, Ινδονησία, Ιαπωνία, Ταϊλάνδη*, ταξιδιωτική λογοτεχνία, μαρτυρίες, Αθήνα, Κέδρος, 2007.

Βλαβιανός Χάρης, *Ποιον αφορά η ποίηση; Σκέψεις για μια τέχνη περιττή*, δοκίμιο, Αθήνα, Πόλις, 2007.

Γιανναράς Χρήστος, *Μαχόμενη ανελπιστία*, δοκίμιο, Αθήνα, Βιβλιοπωλείον της Εστίας, 2007.

Δασκαλόπουλος Δημήτρης, *Ιχνογραφία. Κριτικά σχόλια*, δοκίμιο, Αθήνα, Γαβριηλίδης, 2007.

Δρακονταειδής Φίλιππος, *Ο ρινόκερος θα είναι εδώ*, μυθιστόρημα, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 2007.

Ζέη Άλκη, *Ο ψεύτης παππούς*, μυθιστόρημα, Αθήνα, Κέδρος, 2007.

Θέμελης Νίκος, *Μια ζωή δυο ζωές*, μυθιστόρημα, Αθήνα, Κέδρος, 2007.

Θεοδωρόπουλος Τάκης, *Το αριστερό χέρι της Αφροδίτης*, μυθιστόρημα, Αθήνα, Ωκεανίδα, 2007.

Κακλαμανάκη Ρούλα, *Η γυναίκα χτες και σήμερα. Ισονομία, ισότητα αλλά και διαφορετικότητα*, μελέτη, Αθήνα, Κέδρος, 2007.

Καλοκύρης Δημήτρης, *Σκυλιά του αέρα*, διήγημα, Αθήνα, Τόπος, 2007.

Κοκκινάκη Νένα, *Πηνελόπη Δέλτα-Η ζωή και το έργο της σαν παραμύθι*, βιογραφία, Αθήνα, Άγκυρα, 2007.

Κοντολέων Μάνος, *Έξι φίλοι κι ένα δώρο*, Αθήνα, Πατάκης, 2007, λογοτεχνία για παιδιά και νέους.

Κοσμόπουλος Δημήτρης, *Η πτήση του ιπτάμενου-Μια εισαγωγή στην ποίηση του Νάσου Βαγενά*, δοκίμιο, Αθήνα, Ίνδικτος, 2007.

Κυριακίδης Αχιλλέας, *Μικρή περιοχή-Κείμενα για την πραγματικότητα της μυθοπλασίας*, δοκίμιο, Αθήνα, Πόλις, 2007.

Μαραγκού Νίκη, *Μια νύχτα με τον Αλέξη*, προσωπική αφήγηση, σχέδια Αλέξης Ακριθάκης, φωτογραφίες Νίκη Μαραγκού, Αθήνα, Το Ροδακί, 2007.

Μαρωνίτης Δημήτρης Ν., *Μαύρη γαλήνη*, προσωπικές αφηγήσεις, μαρτυρίες, Αθήνα, Το Ροδακί, 2007.

Μεγάλου-Σεφεριάδη Λία, *Έξι φορές η τύχη*, μυθιστόρημα, Αθήνα, Καστανιώτης, 2007.

Μιχαλοπούλου Αμάντα, *Πριγκίπισσα Σαύρα*, μυθιστόρημα, Αθήνα, Καστανιώτης, 2007.

Μουλλάς Παναγιώτης, *Ο χώρος του εφήμερου-Στοιχεία για την παραλογοτεχνία του 19ου αιώνα*, δοκίμιο, Αθήνα, Σοκόλης, 2007.

Μουρσελάς Κώστας, *Παλιώνουν οι άνθρωποι*, διήγημα, Αθήνα, Τόπος, 2007.

Μπουκάλας Παντελής Σ., *Υποθέσεις II*, Επιφυλλίδες στην Καθημερινή, Αθήνα, Άγρα, 2007.

Μπουλώτης Χρήστος, *Οι 12 Κοκκινοσκουφίτσες και ο κουρδιστός λύκος*, Αθήνα, Παπαδόπουλος, 2007. *Όταν η πασχαλίτσα συνάντησε ελέφαντα*, Αθήνα, Λιβάνης, 2007. *Πετάει, πετάει το σχολείο!*, Αθήνα, Παπαδόπουλος, 2007, λογοτεχνία για παιδιά.

Νιάρχος Θανάσης, *Η δυστυχία μάς κάνει ευγενείς*, δοκίμιο, Αθήνα, Καστανιώτης, 2007.

Παναγιωτόπουλος Νίκος, *Άμοιρο Μαρτάκι*, διήγημα, Τόπος, 2007.

Παπαδημητρίου Σάκης, *Τελευταία Προβολή-Πέντε πεζά παλαιάς κοπής*, διηγήματα, Μπιλιέτο, Παιανία, 2007.

Σαρή Ζωρζ, *Η κυρία Κλοκλό*, Αθήνα, Πατάκης, 2007, λογοτεχνία για παιδιά και νέους.

Στάικος Ανδρέας, *Ναπολεοντία*, θεατρικό έργο, Αθήνα, Άγρα, 2007.

Σταμάτης Αλέξης, *Ιστορίες για μοναχικούς ανθρώπους*, διήγημα, Αθήνα, Τόπος, 2007.

Σφακιανάκης Άρης, *Μεσάνυχτα στο περιβόλι*, διήγημα, Αθήνα, Τόπος, 2007.

Τριβιζάς Ευγένιος, *Ο πόλεμος της χαμένης παντόφλας*, Αθήνα, Μίνωας, 2007. *Ο πόλεμος της Ωμεγαβήτας*, Αθήνα, Μίνωας, 2007. *Διακοπές με τον Ευγένιο Τριβιζά στο νησί των πυροτεχνημάτων*. *Η λιωμένη σοκολάτα*, λογοτεχνία για παιδιά, Αθήνα, Πατάκης, 2007, λογοτεχνία για παιδιά.

Χατζοπούλου-Καραβία Λεα, *Ο δρόμος που μας χώριζε*, μυθιστόρημα, Αθήνα, Άγκυρα, 2007.

> 3 Αντί προλόγου > 5 Φάκελος φωτιές > 6 Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ > 7 Κώστας Ακρίβος
> 8 Γιώργος Βέης > 9 Θεόδωρος Γρηγοριάδης > 11 Κατερίνα Ζαρόκωστα > 12 Νατάσα
Κεομέτη > 13 Στάθης Κουτσούνης > 14 Κλαίρη Μπισσοτάκη > 15 Σοφία Νικολαΐδου
> 16 Αγγελική Σιδηρά, Ντίνος Σιώτης > 17 Κλαίτη Σωτηριάδου > 18 Θανάσης Χατζόπουλος
> 19 Έλενα Χουζούρη, Δήμητρα Χριστοδούλου > 20 Ενημέρωση από το Ευρωπαϊκό Σεμι-
νάριο για τα Δικαιώματα Δημοσίου Δανεισμού (Public Lending Rights) > 21 Νέα διανομή
ΟΣΔΕΛ έτους 2007 > 22 Γενική συνέλευση του Κέντρου Συγγραφέων και Μεταφραστών των
Τριών Θαλασσών > 23 Βραβείο μετάφρασης από το ΕΚΕΜΕΛ > 24 Νέα Μέλη > 27 Επίτιμα
μέλη > 28 Αντί στεφάνου: Τηλέμαχος Αλαβέρας > 31 Νέες εκδόσεις των μελών μας

ΕΤΑΙΡΕΙΑ

συγγραφέων

HELLENIC
AUTHORS'
SOCIETY